

UCHWAŁA Nr XIII/67/08
Rady Gminy Czarnia
z dnia 29 września 2008 roku

w sprawie zmiany uchwały Nr VIII/35/07 Rady Gminy Czarnia z dnia 21 listopada 2007r.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz.U. Nr 64 poz. 593 z późniejszymi zmianami), uchwała się, co następuje:

§ 1.

W załączniku do uchwały Nr VIII/35/07 Rady Gminy Czarnia z dnia 21 listopada 2007r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Czarnia w latach 2007 – 2013 wprowadza się następujące zmiany:

1. Spis treści otrzymuje brzmienie jak w załączniku nr 1 do uchwały.
2. Rozdziały od V do IX otrzymują brzmienie jak w załączniku nr 2 do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

/-/ Stanisław Szydlik

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
II. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	4
III. KANONY POLITYKI SPOŁECZNEJ	6
IV. RAPORT O STANIE GMINY CZARNIA.....	9
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	9
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	10
3. GOSPODARKA	12
4. TURYSTYKA.....	15
5. MIESZKAŃCY	16
V. ANALIZA SWOT	36
1. UWAGI OGÓLNE.....	36
2. TABELY ANALIZY SWOT	37
VI. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY SWOT – NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY CZARNIA.....	40
VII. OBOWIĄZUJĄCE USTAWODAWSTWO	54
VIII. STRATEGIA I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	58
1. MISJA, OBSZARY INTERWENCJI, CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE	58
2. CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE.....	63

3. HARMONOGRAM ZADAŃ POZWALAJĄCYCH OSIĄGNAĆ CELE PROGRAMU WRAZ Z INFORMACJĄ O SPODZIEWANYCH EFEKTACH, SPOSOBACH ICH MIERZENIA, OSOBACH ODPOWIEDZIALNYCH I PRZEWIDYWANYCH KOSZTACH	67
4. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ STRATEGII I PODMIOTY WSPIERAJĄCE	78
5. WDRAŻANIE i MONITOROWANIE STRATEGII.....	78
6. FINANSOWANIE STRATEGII.....	79
7. OKRES REALIZACJI PROGRAMU	79
IX. ZAKOŃCZENIE	80

V. ANALIZA SWOT

1. UWAGI OGÓLNE

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne oraz sposoby dochodzenia do konstruktywnych wniosków. Z uwagi na wagę zagadnienia należy przy tym korzystać ze sprawdzonych metod. Planowanie strategiczne powinno zostać podporządkowane następującym regułom:

- nazwanie, określenie, zdefiniowanie problemu (to, jak zdefiniujemy problem w dużym stopniu określa, które cele i metody powinny być zastosowane, aby ocenić przydatność alternatywnych rozwiązań. Ma to bezpośredni wpływ na wybór konkurencyjnych opcji);
- przyjęcie kryteriów ewaluacyjnych (pod jakimi względami będziemy porównywali ze sobą i oceniali sposoby rozwiązania);
- określenie konkurencyjnych sposobów postępowania (zakładamy, że zawsze da się wyróżnić kilka sposobów rozwiązania problemu, należy je też opisać ze szczegółami);
- prezentacja alternatyw i ich selekcja (w tym kroku następuje ocena alternatyw według ustalonych kryteriów ewaluacyjnych i wybór jednej z nich);
- bieżące monitorowanie i ewaluacja wyników wybranej do realizacji polityki (po wyborze sposobu rozwiązania konieczną jest stała ocena czy przyjęte rozwiązanie wpływa w zamierzony sposób na rzeczywistość społeczną).

W praktyce najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Metoda ta pozwala na ocenę wewnętrznych i zewnętrznych czynników wpływających na rozwój badanej organizacji.

Analiza SWOT opiera się na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Każda grupa rozpatrywana jest pod kątem dodatniego i ujemnego wpływu na badaną organizację.

W formie graficznej analizę SWOT można przedstawić następująco:

		Uwarunkowania	
		wewnętrzne	zewnętrzne
Wycierany wpływ	pozytywny	Silne strony	Szanse
	negatywny	Słabe strony	Zagrożenia

W prezentowanej tabeli poszczególne określenia oznaczają:

Silne strony – to pozytywne zjawiska wynikające z samej organizacji (np. wysoki poziom wiedzy kadry, znajomość lokalnych uwarunkowań itp.)

Słabe strony – to negatywne zjawiska wpływające na ograniczenie szans i możliwości rozwojowych organizacji, na które ma ona wpływ (np. słaba komunikacja wewnętrzna, brak koordynacji działań. itp.)

Szanse – to pozytywne zjawiska, które stwarzają możliwości rozwojowe niezależne od działań organizacji (np. położenie geograficzne)

Zagrożenia – to negatywne zjawiska wpływające z otoczenia organizacji, niezależne od jej działań (np. niedoskonałość rozwiązań prawnych, konkurencyjność sąsiednich podmiotów, pogarszanie wskaźników makroekonomicznych itp.)

Dla potrzeb niniejszego dokumentu zastosowano tabelaryczne ujęcie analizy SWOT. Wybór poszczególnych dziedzin do tabel analizy SWOT warunkowany jest tematem opracowania i wiąże się z tymi sferami funkcjonowania gminy, które w sposób pośredni lub bezpośredni wpływają na politykę społeczną.

2. TABELY ANALIZY SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ występowanie atrakcyjnych turystycznie kompleksów leśnych i innych terenów; ➤ istnienie terenów do lokowania działalności usługowej; ➤ działalność społeczna grupy aktywnych liderów wśród lokalnej społeczności; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dominacja rolnictwa skutkująca niewielkimi możliwościami dywersyfikacji prowadzonej działalności; ➤ duży udział dróg o nawierzchni gruntowej w kategorii dróg gminnych; ➤ niezadowalający wskaźnik skanalizowania gminy, brak lokalnych rozwiązań w postaci grupowych i przydomowych oczyszczalni ścieków;

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ kompetentne i sprawne działanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarni; ➤ wykształcona kadra pedagogiczna w prowadzonych przez gminę placówkach oświatowych; ➤ dobry stan techniczny części gminnych obiektów oświatowych; ➤ niższe od przeciętnych wskaźniki zachorowalności ludności spowodowane korzystnymi czynnikami środowiskowymi; ➤ niższa od przeciętnej przestępczość na terenie Gminy; ➤ niski poziom kontaktów młodych ludzi z narkotykami; ➤ funkcjonowanie zajęć edukacyjnych dla dzieci w wieku przedszkolnym; ➤ istnienie i aktywność Biblioteki Publicznej w Czarni; ➤ funkcjonowanie zespołu folklorystycznego Carniacy oraz Towarzystwa Kurpiowskiego „Strzelec”; ➤ dobra znajomość mieszkańców ze względu na małą liczbę osób zamieszkujących w gminie; ➤ Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, możliwość kontaktów i obecność ekspertów w zakresie pracy z osobami niepełnosprawnymi; ➤ funkcjonowanie przychodni lekarskiej w Czarni, ➤ współpraca z sąsiednimi gminami i Związkiem Stowarzyszeń „Kurpsie Razem”; ➤ żywa kultura kurpiowska przejawiająca się w gwarze, rękodziele, pieśni i tańcu; ➤ istniejące remizy strażackie, które mogą przyjmować funkcje świetlic wiejskich, miejsc spotkań i realizacji różnorodnych przedsięwzięć; ➤ powstawanie stowarzyszeń działających na rzecz miejscowości Surowe i Rutkowo i na rzecz osób niepełnosprawnych. ➤ dość silnie zakorzeniona wiara katolicka obligująca do zachowania postaw prospołecznych, obywatelskich i pomocy sąsiedzkiej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niepokojąco wysokie wskaźniki bezrobocia na terenie gminy, zwłaszcza w grupie kobiet, osób młodych i absolwentów; ➤ niezadowalający poziom wykształcenia mieszkańców; ➤ niska siła nabywcza miejscowej ludności oznaczająca niski poziom popytu wewnętrznego warunkującego rozwój lokalnych przedsiębiorstw; ➤ rozdrobnienie rolnictwa oraz niedostateczne wykorzystanie dostępnych form współpracy w postaci grup producenckich; ➤ apatia dużej części lokalnej społeczności; ➤ niezadowalający poziom aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców; ➤ występowanie postaw roszczeniowych i bierności wśród osób korzystających z pomocy społecznej; ➤ istnienie wielu barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do dóbr i usług (ale one mogą być łatwo usunięte); ➤ niedostateczna oferta kulturalno-rehabilitacyjna dla osób starszych, które stanowią sporą część lokalnej społeczności; ➤ duży udział osób nadużywających alkoholu, w szczególności mężczyzn, wraz z negatywnymi skutkami dla rodzin; ➤ brak grup samopomocy i zwyczajnie spotykania się w grupach, które mają wspólne interesy lub problemy; ➤ niezadowalające wyniki części uczniów z terenu gminy w ogólnopolskich sprawdzianach i testach, wskazujące na potrzebę położenia nacisku na podnoszenie jakości edukacji; ➤ mała ilość mieszkańców Gminy, co wiąże się z utrudnieniami w realizacji większych przedsięwzięć (np. organizowaniem szkoleń zawodowych, wydarzeń kulturalnych – problem z rekrutacją odpowiedniej liczby uczestników); ➤ mały budżet Gminy przy jednoczesnych dużych potrzebach w zakresie inwestycji i działań społecznych, ➤ brak doświadczonych lokalnych organizacji pozarządowych działających na polu pomocy społecznej; ➤ niezadowalający poziom aspiracji kulturalnych i słaby rozwój potrzeb mieszkańców w tym zakresie.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ bogaty folklor kurpiowski i regionalne tradycje przyczyniające się do zachowania tożsamości i więzi społecznej. ➤ typowy krajobraz rolniczy z bogactwem flory i fauny, rezerваты przyrody – jako walory możliwe do wykorzystania dla rozwoju turystyki i rekreacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ utrudniony dostęp do oferty kulturalno-edukacyjnej oraz niedostateczna oferta tego rodzaju na terenie gminy. ➤ niedostateczny rozwój bazy sportowej. ➤ rozdrobnione i niskodochodowe gospodarstwa wiejskie oraz brak przetwórstwa płodów rolnych na terenie gminy. ➤ niskie dochody wielu mieszkańców gminy.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • utrzymujący się wzrost gospodarczy kraju i wynikająca stąd poprawa jakości życia ludności; • dotacje z Unii Europejskiej przyznawane w ramach funduszy pomocowych i dopłaty bezpośrednie dla rolników, • utrzymanie się pozytywnych trendów dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej; • tendencja do rozwijania społeczeństwa obywatelskiego i społeczeństwa informacyjnego; • nacisk na budowanie partnerstw działających na rzecz rozwoju lokalnego i przeciwdziałania bezrobociu; • funkcjonowanie instytucji i organizacji pozarządowych o zasięgu ogólnopolskim i regionalnym, które niosą realizują programy z zakresu pomocy społecznej, a także udzielają wsparcia merytorycznego i doradczego w aplikowaniu o środki europejskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji; • zatrzymanie się rozwoju gospodarczego a nawet zagrożenie kryzysem gospodarczym, przy intensywnym reagowaniu rynku na sytuację polityczną w Polsce, Europie i na świecie; • niewłaściwa polityka państwa wobec samorządów; • odpływ najbardziej przedsiębiorczych i wykształconych osób z terenu gminy; • utrudnienia organizacyjne samorządu i przedsiębiorców w dostępie do środków pomocowych UE, brak wystarczających środków na „wkład własny” i pokrywanie kosztów podlegających refundacji; • dalsze pogarszanie opłacalności produkcji rolnej, które może skutkować ubożeniem mieszkańców; • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • dalsze obniżanie standardów podstawowych usług zdrowotnych finansowanych w ramach NFZ; • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych; • zagrożenie wykluczeniem cyfrowym; • niewystarczający strumień środków na zadania pomocy społecznej.

VI. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z ANALIZY SWOT – NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY CZARNIA

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy została dokonana w oparciu o wieloletnie rozeznanie środowiskowe pracowników ośrodka pomocy społecznej, przeprowadzoną analizę sytuacji w oparciu o dane statystyczne i badanie dokumentów oraz analizę SWOT. Ważnym źródłem informacji są również wyniki ankiet dotyczących problemów społecznych przeprowadzonych w społeczności gminy wśród dorosłych mieszkańców, młodzieży w wieku od 16 do 25 lat, gimnazjalistów i nauczycieli. Do najbardziej nasilonych problemów i niezaspokojonych potrzeb społecznych naszej gminy należą:

1. Bezrobocie – wynikające z niskich kwalifikacji mieszkańców, niedoboru miejsc pracy oraz utrwalonych postaw i nawyków mieszkańców.

Główną przyczyną niedoboru miejsc pracy jest brak przemysłu na terenie naszej gminy, a jednocześnie niedostatecznego tempa upowszechniania samozatrudnienia. Do podejmowania własnej działalności gospodarczej wiele osób nie ma predyspozycji, a często barierą jest brak środków na start. Istniejące niewielkie zakłady pracy, w przeważającej części prywatne, zatrudniają małą grupę osób. Na stan bezrobocia w gminie Czarnia ma wpływ również ogólna sytuacja na rynku pracy w całej Polsce, która wprawdzie się poprawia, ale wciąż, również w sąsiednich gminach, jak i w Ostrołęce, nie ma wielu potencjalnych miejsc zatrudnienia. Rzeczywisty poziom bezrobocia w gminie można ocenić na ok. 10-15%.

Bardzo ważne jest również bezrobocie strukturalne. Poszukiwane są osoby o specyficznych kwalifikacjach – np. z wykształceniem i doświadczeniem w kierunku informatyki, programowania, zarządzania projektami, poszukiwani są psychologowie, eksperci w dziedzinie księgowości, a także osoby, które podejmą pracę fizyczną na budowach i przy remontach. Poziom kwalifikacji mieszkańców nie do końca odpowiada zapotrzebowaniu rynku pracy.

Jednym z elementów wpływających na ukryte bezrobocie jest charakter rolniczy gminy. Gospodarstwa rolne są często małe, słabo zmechanizowane i o niskich dochodach, w których to gospodarstwach pracują czasem całe rodziny.

Ważnym aspektem problemu jest również bierność w poszukiwaniu pracy, wynikająca np. z uzależnienia i niechęci do pracy bądź obawą przed podejmowaniem odpowiedzialności, postawy roszczeniowej – np. formułowanie stwierdzeń „powinny zostać

utworzone miejsca pracy”, podczas gdy istnieje możliwość tworzenia dla siebie miejsca pracy poprzez uruchamianie własnej działalności. Problem bezrobocia w sposób bezpośredni wpływa na rozwijanie się kolejnych problemów – m.in. ubóstwa mieszkańców naszej gminy.

Bezrobocie jest postrzegane jako jeden z najważniejszych problemów społecznych w gminie – trzecie miejsce pod względem liczby wskazań w przeprowadzonym badaniu ankietowym wśród osób dorosłych. Doświadczenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej niesie jednak przekonanie, że spora część osób, które są bezrobotne pozostaje w tym stanie jakby na własne życzenie – są to osoby mało zdeterminowane do poszukiwania pracy, bądź w ogóle niechętnie do podjęcia zatrudnienia. Wiele osób zarejestrowanych jako bezrobotni pracuje w szarej strefie i nie ma gwarantowanych żadnych świadczeń. Częstym problemem jest również brak stałości pracy – krótkie okresy umów, stosowanie umów cywilno-prawnych zamiast umowy o pracę. Brak stałości dochodu zmniejsza poczucie bezpieczeństwa i jest źródłem stresu.

Ze względu na małą ilość miejsc pracy na lokalnym rynku młodzi ludzie zmieniają miejsce zamieszkania i opuszczają gminę – w poszukiwaniu zatrudnienia. To niekorzystne zjawisko z punktu widzenia demografii w gminie Czarnia, sprzyja jednak ograniczeniu zjawiska bezrobocia i sprzyja podejmowaniu przez młodych atrakcyjnej pracy. Młodzi ludzie marzą o tym, by być szczęśliwymi, a jednym z warunków tego szczęścia jest podjęcie satysfakcjonującej pracy, która będzie godziwie opłacana.

2. Potrzeba podnoszenia jakości życia osób starszych, chorych, samotnych, niepełnosprawnych i ich rodzin.

Zmiany demograficzne i postęp medycyny powodują, że wzrasta liczba osób w podeszłym wieku. Starzenie się to naturalny, długotrwały i nieodwracalny proces fizjologiczny. Z danych statystycznych wynika, że w gminie zamieszkuje nieco ponad 400 osób w wieku powyżej 65 lat, czyli 15,3% wszystkich mieszkańców. Wśród osób ankietowanych – ¼ to osoby, które mają rodziców w podeszłym wieku, którzy wymagają opieki – wskazuje to na dużą skalę zjawiska w naszej gminie. Spośród osób, które mają rodziców w podeszłym wieku aż 28% deklaruje, że czuje potrzebę skorzystania z pomocy osób z zewnątrz w opiece nad rodzicem. Proponowane przez ankietowanych formy pomocy to:

- Pomoc w utrzymaniu higieny osobistej (wskazały 2 osoby).
- Kontakt z psychologiem, terapeutą.
- Organizowanie spotkań dla osób samotnych.

- Patronażowe wizyty doktora rodzinnego lub pielęgniarki środowiskowej.
- Dostęp do lekarzy specjalistów – bezpłatny.
- Wizyta pracownika GOPS-u (na przykład co 3 miesiące).
- Zapewnienie seniorom kontaktu z otoczeniem.

Przeprowadzona diagnoza w formie ankiety potwierdziła, że wśród seniorów są osoby, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i jednocześnie nie posiadają rodziny mogącej nieść pomoc w sprawach życia codziennego. Zasięg badania nie był niestety wystarczająco rozległy, aby było możliwe określenie liczby osób w takiej sytuacji. Z informacji podanych przez seniorów na temat form pomocy, jakich by oczekiwali można wywnioskować, że problemy osób starszych to przede wszystkim:

- niedostatek środków finansowych, w tym środków na zakup leków, ale również na bieżące utrzymanie,
- potrzeba pomocy w czynnościach życia codziennego: w sprzątanii mieszkania, robieniu zakupów, a także w załatwianiu spraw urzędowych,
- trudności w korzystaniu z pomocy lekarskiej i pielęgniarskiej (np. utrudniony dojazd), brak na miejscu dostępu do specjalistów,
- niedostateczna oferta spędzania wolnego czasu: potrzeba organizacji spotkań dla seniorów, a w przypadku osób mało sprawnych potrzeba zapewnienia odwiedzin u tych osób.

Wśród osób objętych badaniem ankietowym 7,8% zadeklarowało, że członkiem ich rodziny jest osoba niepełnosprawna. Zakres problemu nie jest jednak dokładnie zdiagnozowany, ze względu na to, że próba nie była stuprocentowa. Gdy w rodzinie funkcjonuje osoba z niepełnosprawnością, wg ankietowanych powinny być zapewnione następujące formy wsparcia:

- Fachowa opieka pielęgnacyjna.
- Zabiegi rehabilitacyjne.
- Zwiększona opieka lekarska.
- Dostęp do informacji na temat programów z PFRONu (jakie są formy).
- Formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodziny.
- Grupy wsparcia.
- Nadzór specjalisty nad rodziną z osobą niepełnosprawną.
- Żeby osoby niepełnosprawne miały zapewnioną pracę.

Oprócz działalności informacyjnej prowadzonej przez GOPS (wiedza z zakresu programów PERON) nie ma zapewnionych w naszej gminie żadnych z wyżej wymienionych form wsparcia. Nie posiadamy dokładnych danych dotyczących sytuacji zawodowej osób niepełnosprawnych, można jednak przypuszczać (w oparciu o dane statystyczne z całej

Polski oraz znajomość lokalnych warunków), że w zdecydowanej większości są to osoby bezrobotne. Ilość i natężenie działań w gminie na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych jest niedostateczna. Jest to luka, która wymaga wypełnienia poprzez podjęcie profesjonalnych działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Obecność w rodzinie osoby starszej o obniżonej sprawności ruchowej lub osoby niepełnosprawnej nie pozostaje bez wpływu na całokształt funkcjonowania rodziny i jej członków. Oprócz rozwoju usług na rzecz osób z niepełnosprawnością i seniorów, należy również podjąć działania skierowane do rodzin tych osób.

Według informacji z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarni – gmina ma możliwość zapewnienia odpowiednich usług opiekuńczych, a także udzielenia pomocy finansowej w przypadkach, gdy tego rodzaju pomoc jest konieczna i pożądana. Istnieją jednak sytuacje, w których pomimo starań Ośrodka nie udaje się pomóc osobie i rodzinie, gdyż sobie tego nie życzą lub nie odczuwają potrzeby poprawy warunków swojego życia. Istnieją przypadki, w których GOPS jest bezsilny, co sprawia, że pracownicy odczuwają silny stres i frustrację – są to czynniki przyczyniające się do wypalenia zawodowego pracowników gminnych służb pomocy społecznej.

Niedostateczna jest oferta kulturalna dla osób starszych. Brakuje zajęć i spotkań, o charakterze edukacyjnym, rozrywkowym i kulturalnym, w tym spotkań integracyjnych z udziałem młodszych pokoleń. Tego rodzaju spotkania nie są w naszej gminie organizowane, a zgodnie z wynikami ankiety 14,6% ankietowanych osób dorosłych zadeklarowało, że gdyby spotkania dla osób starszych były dostępne w Czarni lub Surowem, to oni braliby w nich udział.

3. Problem alkoholowy w rodzinach, zagrożenie zjawiskiem narkomanii

Na terenie naszej gminy dominującym problemem, jeśli chodzi o uzależnienia jest alkoholizm, wpływający destrukcyjnie na funkcjonowanie całej rodziny, nawet jeśli osobą uzależnioną jest tylko jedna osoba. Pozostali członkowie rodziny popadają najczęściej we współuzależnienie, stąd alkoholizm ma negatywny wpływ nie tylko na osobę uzależnioną, ale na wszystkich członków rodziny. Powoduje nie tylko problemy zdrowotne, ubożenie, ale jest również przyczyną problemów wychowawczych z dziećmi, a także jest jedną z przyczyn przemocy domowej.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym uzyskano następujące informacje: fakt bycia osobą uzależnioną lub nadużywającą alkohol potwierdziły 4 osoby dorosłe (3,1% ankietowanych), 14,1% ankietowanych potwierdza, że w ich najbliższa rodzina jest dotknięta

problemem alkoholowym. Część z tych osób, częściej są to kobiety, chce uzyskać pomoc. Oczekiwane formy pomocy to:

- Pomoc psychologiczna lub terapeutyczna,
- Grupa wsparcia – spotkania,
- Leczenie od uzależnienia.

Zainteresowanie spotkaniami grup samopomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin deklaruje 13,4% kobiet i 5,3% mężczyzn. Łączna liczba zainteresowanych osób tylko spośród osób ankietowanych to kilkanaście osób. Jest to już całkiem duża grupa, która przy pomocy animatora mogłaby rozpocząć działalność. Spotkaniami indywidualnymi z ekspertem ds. uzależnień jest zainteresowanych 13,3% osób ankietowanych, w tym 17,1% wszystkich kobiet i 5,3% mężczyzn. Wśród młodzieży gimnazjalnej problem z alkoholem w najbliższej rodzinie wskazują 3 osoby (na 80-ciu ankietowanych), w grupie młodzieży starszej 15,4%! Ankietowani nauczyciele w 95% zadeklarowali, że zauważają problem alkoholizmu

w rodzinach swoich uczniów i jest on na tyle nasilony, że skutkuje zaniedbywaniem dziecka i jego niższymi niż potencjalne wynikami w nauce. Nauczyciele szacują, że zjawisko to dotyczy 17,7% rodzin ich uczniów. Na podstawie wyżej wymienionych danych można wnioskować, że problem nadużywania alkoholu lub uzależnienia dotyka ok. 15-20% rodzin z terenu gminy Czarnia. Dane ogólnopolskie mówią, że w co czwartej rodzinie jest osoba z problemem alkoholowym - to 25% populacji.

Można oszacować, że w grupie osób sięgających po alkohol w sposób problematyczny około 80% są to osoby, które nadużywają alkoholu, jednak nie są uzależnieni, 10% to osoby uzależnione, które jednocześnie uczestniczą w życiu zawodowym i rodzinnym, a 10% to osoby, dla których alkohol jest centrum życia, a jego spożywanie to główna czynność w ciągu dnia.

Sprawami osób z uzależnieniami, a także profilaktyką zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rocznie rozpatruje ona ok. 10 wniosków. Osoby z uzależnieniem często stosują mechanizmy obronne i bardzo mała część tych osób dobrowolnie podejmuje leczenie. W praktyce Gminy Czarnia są to bardzo sporadyczne przypadki. W sytuacji leczenia przymusowego, rezultaty nie są zadowalające ze względu na brak woli leczenia się. Wydaje się słusznym podejmowanie działań profilaktycznych wśród młodego pokolenia oraz docieranie do członków rodziny osoby uzależnionej z ofertą edukacyjną dotyczącą problemu alkoholowego oraz sposobów postępowania wobec osoby uzależnionej lub nadużywającej alkoholu.

Szczegółowe zadania i zamierzenia dotyczące przeciwdziałania alkoholizmowi, a także leczeniu osób uzależnionych i łagodzeniu skutków nadużywania alkoholu zawarto

w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który stanowi integralną część strategii.

Oprócz problemu alkoholowego istnieje również zagrożenie zjawiskiem narkomani. Według przeprowadzonych badań szkolnych uczniowie szkół podstawowych oraz gimnazjaliści nie zażywają narkotyków i nie mają z nimi styczności. Badania jednak pokazują, że uczniowie szkół średnich i studenci mają już kontakty z rynkiem narkotyków, wiedzą, gdzie można się w nie zaopatrzyć, a część z nich sięga po substancje psychoaktywne. Nasz młodzież nie żyje w próżni i po opuszczeniu szkół gminnych trafia w środowiska, gdzie narkotyki są dostępne, a także dość powszechne jest namawianie do ich zażywania. Szkoły podstawowe i gimnazjum w naszej gminie powinni wobec tego prowadzić łagodną kampanię profilaktyczną, nie rozbudzającą zainteresowania narkotykami, a jedynie formującą właściwe postawy wobec uzależnień, a także wspomagającą kształtowanie adekwatnej samooceny i umiejętność poszukiwania pomocy.

4. Zjawisko przemocy – w domu oraz w środowisku szkolnym

Zjawisko przemocy domowej jest trudne do oszacowania i zbadania, ze względu na to, że osoby doświadczające przemocy wstydzą się do tego przyznać, a także nie leży w interesie sprawców, aby ujawniać, że stosują przemoc. Badania wskazują, że przemoc domowa jest często skorelowana z nadużywaniem alkoholu. Alkoholizm jest znaczącym problemem w Gminie Czarnia i można przypuszczać, że istnieją przypadki współwystępowania problemu przemocy domowej.

Z badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy wynika, że:

- 2,5% gimnazjalistów oraz 15,4% młodzieży starszej doświadczyło przemocy w domu.
- 11,1% kobiet oraz 5,3% ankietowanych mężczyzn deklaruje, że w ich rodzinie występuje problem przemocy domowej (łącznie wśród 10,5% respondentów).
- Wśród osób dorosłych występowanie przemocy w rodzinie z częstotliwością raz na tydzień lub częściej deklarują dwie osoby, częstotliwość raz na miesiąc – 6 osób (w tym 5 kobiet). Dwie osoby (jeden mężczyzna i jedna kobieta) deklaruje, że do przemocy dochodzi raz na rok lub rzadziej. Dominującą formą przemocy jest przemoc psychiczna (10 wskazań), zdarza się również przemoc fizyczna – z taką spotkały się 3 ankietowane kobiety.
- Według nauczycieli problem przemocy stosowanej wobec dzieci dotyczy ok. 4% rodzin. Z przemocą fizyczną wobec dziecka ze strony innych członków rodziny spotkało się 13,6% ankietowanych nauczycieli, z przemocą psychiczną – 18,2% nauczycieli.

- 31,3% uczniów gimnazjum (25 osób) oraz 7,7% młodzieży starszej deklaruje, że doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Można uznać, że jest to nasilony problem wśród młodzieży gimnazjalnej i wymaga reakcji środowiska szkolnego.
- Najczęstszą formą przemocy w szkole jest ubliżanie (18,8% ankietowanych spotkało się z tą formą), gimnazjaliści spotkali się również z biciem – 12,5% respondentów. Stosowane są również: kradzieże i wymuszanie pieniędzy oraz zmuszanie do robienia czegoś wbrew woli.

Problem przemocy występuje zarówno w środowisku domowym, jak i szkolnym. W obu obszarach potrzebne jest podjęcie działań zaradczych i profilaktycznych.

Znacznym utrudnieniem jest fakt, że możliwości organizacji pomocy instytucjonalnej osobom doświadczającym pomocy są dość ograniczone. Interwencje policji i innych osób z zewnątrz niestety czasem pogarszają jeszcze sytuację ofiary przemocy – i jest to jedna z obaw, która sprzyja zatajaniu informacji o wstępowaniu przemocy domowej. W gminie Czarnia brakuje mieszkań socjalnych, które mogłyby posłużyć jako schronienie dla ofiar przemocy. Osobami doświadczającymi przemocy najczęściej są kobiety, czasem również dzieci. Niestety – najczęściej są one silnie związane ekonomicznie ze stosującym przemoc partnerem. Jest to utrudnieniem w podjęciu decyzji o opuszczeniu partnera dopuszczającego się przemocy. W przypadku przemocy domowej utrudnieniem są również utrwalone w społeczności przekonania, np. o tym, że kobieta sama jest sobie winna, że prawdopodobnie jest złą gospodynią i żoną skoro mąż ją bije, a także że żona powinna agresję znosić w imię miłości i zachowania trwałości małżeństwa. Problem wydaje się być znaczący, co podkreśla fakt, że 13,4% ankietowanych kobiet zadeklarowało, że chciałoby wziąć udział w szkoleniach dotyczących postępowania w sytuacji, gdy w domu jest stosowana przemoc.

5. Problemy wychowawcze dzieci i młodzieży oraz niski poziom umiejętności wychowawczych rodziców

Rodzice, a także nauczyciele i osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą, sygnalizują problemy w komunikacji i wychowaniu swoich podopiecznych i wychowanków. Pojawiają się problemy z zachowaniem w szkole, a także nieposłuszeństwo wobec rodziców. Wielu rodziców czuje, że nie ma wpływu na zachowanie swoich dzieci. Przeprowadzone badania ankietowe wskazują, że 70% młodzieży gimnazjalnej jest całkowicie zadowolona ze swoich kontaktów z mamą, z tatą – znacznie mniej, bo 58,8%. Brak zadowolenia z kontaktów z mamą deklaruje 3,8% gimnazjalistów, a brak zadowolenia z kontaktów z tatą – 6,3%. To pokazuje, że relacje z ojcami są trudniejsze i młodzi ludzie są z nich mniej zadowoleni niż z relacji z mamami.

Większość młodych ludzi lubi rozmawiać ze swoimi rodzicami – 85% gimnazjalistów i mniej – 76,9% młodzieży starszej lubi to robić. Nie lubi rozmawiać z rodzicami niemal 15% uczniów gimnazjum i tylko 10,3% młodzieży starszej. Aż 33,8% gimnazjalistów uważa, że ich rodzice powinni wziąć udział w warsztatach dotyczących umiejętności wychowawczych i komunikacji z dorastającym dzieckiem! Tylko 3,8% gimnazjalistów skazuje, że ich rodzice nie interesują się ich problemami, podczas gdy 21,3% twierdzi, że rodzice aż do przesady zajmują się ich problemami (może to wskazywać na postawę nadopiekuńczą lub nieumiejętność skutecznej komunikacji z młodymi).

Nauczyciele oszacowali, że zjawisko braku zainteresowania sprawami dziecka występuje w 6,2% rodzin uczniów. Nieco ponad ¼ ankietowanych nauczycieli spotkała się z tym problemem wśród swoich podopiecznych. Ponad 80% nauczycieli wskazuje, że spotkała się z niewydolnością wychowawczą rodziców – skala zjawiska szacowana jest przez nauczycieli na poziomie 7,1% rodzin wychowanków szkół w naszej gminie.

Młodzi ludzie mają spore zaufanie do rodziców: z poważnym problemem do mamy zwróciłoby się 57,5%, a to taty – 40% gimnazjalistów. Są to dwie najczęściej wskazywane grupy osób. Dla porównania – do rodzeństwa czy do rówieśników zwróciłoby się tylko ok. ¼ ankietowanych, do nauczyciela – 15%. Wśród młodzieży starszej (do 25 roku życia) proporcja jest podobna – do matki z ważnym problemem udałoby się 51,3% osób, do ojca – 41%. Oznacza to również, że rodzice powinni posiadać umiejętności związane z poszukiwaniem pomocy w sytuacji, gdy sami nie są w stanie rozwiązać problemu dziecka.

Rodzina, w związku ze zmianami gospodarczymi i ekonomicznymi, narażona jest na wiele problemów z zaspokajaniem podstawowych potrzeb życiowych swoich członków. W rodzinie zdobywamy pierwsze i najważniejsze umiejętności społeczne, co nie pozostaje bez wpływu na dalsze życie. Problemy ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu mogą rzutować na powstanie niewydolności wychowawczej, załamanie się podstawowych ról, jakie pełni rodzina. Trudności mogą być nasilone w przypadku rodzin niepełnych, wielodzietnych, dotkniętych niezaradnością. W sytuacji, gdy rodzina nie dysponuje odpowiednią ilością środków do życia, może dojść do zbytńskiego skupienia się na funkcji zabezpieczającej byt ekonomiczny przy jednoczesnym osłabieniu funkcji opiekuńczej, socjalizującej i wychowawczej rodziny. Wobec tych zjawisk rodziny zamieszkujące w gminie Czarnia wymagają wsparcia.

Problemy wychowawcze dotyczą również środowiska szkolnego. Nauczyciele spotykają się z niesubordynacją, zachowaniami agresywnymi, niekulturalnym słownictwem, a także mają świadomość, że część uczniów sięga po alkohol. Z nadużywaniem alkoholu przez ucznia spotkało się 27,3% ankietowanych nauczycieli, szacują oni, że to zjawisko dotyczy 9,2% uczniów.

6. Niedostateczna oferta rozwojowa dla dzieci i młodzieży

Uczniowie szkół w gminie Czarnia osiągają znacznie niższe wyniki ze sprawdzianów na zakończenie klasy VI i egzaminów gimnazjalnych niż średnie wyniki dla całego kraju i województwa mazowieckiego. Szczególnie niskie są wyniki dotyczące takich kompetencji jak: stosowania zintegrowanej wiedzy i rozwiązywanie problemów, umiejętność stosowania terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, tworzenie własnego tekstu, pisanie, korzystanie z informacji.

Niewielki jest również odsetek młodzieży podejmującej studia dzienne i naukę na renomowanych uczelniach. Nawet osoby o najlepszych wynikach z trudnością dostają się na wymarzone studia dzienne, gdyż mają niedostateczną ilość punktów, by uczyć się w uczelniach takich jak Uniwersytet Warszawski, czy Szkoła Główna Handlowa w Warszawie. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest niedostateczna ilość zajęć dodatkowych i niedostateczne przygotowanie nauczycieli do nauczania nieformalnego, np. poprzez realizację projektów. Brak zajęć dodatkowych jest według nauczycieli głównym problemem dzieci i młodzieży. Mieszkańcy zauważają, że oferta zajęć dla młodych ludzi jest niewystarczająca. Z drugiej strony, gdy już prowadzone są tego typu zajęcia nie spotykają się one z dużym zainteresowaniem. Jako jedną z przyczyn wskazywany jest brak zapewnionego transportu po przedłużonych zajęciach. Młodzież mając do wyboru przejazd autobusem szkolnym lub samodzielny kilkukilometrowy marsz czy jazdę rowerem, często w ogóle rezygnuje z takich form spędzania czasu.

Potrzebne jest więc stałe podnoszenie jakości nauczania w szkołach gminnych, a także zapewnienie atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, które będą nakierowane na rozwijanie tych umiejętności, z którymi młode pokolenie ma problemy – w szczególności kształtujące umiejętność samodzielnego myślenia i wykorzystywania posiadanej wiedzy. Zajęcia te powinny mieć formułę zapewniającą dobrą zabawę, zdobywanie nowych doświadczeń, praktykę i aktywne uczestnictwo. Po zajęciach w miarę możliwości powinien być zapewniony transport.

Gimnazjaliści deklarują, że uczęszczaliby na następujące zajęcia, gdyby były organizowane w naszej gminie (najbardziej popularne zajęcia):

- Kursy zaawansowane z zakresu obsługi komputera i korzystania z Internetu – 53,8%,
- Spotkania klubu filmowego (wspólne oglądanie ciekawych filmów) – 42,5%,
- Kurs tańca – 41,3%,
- Kurs technik szybkiego uczenia się – 30%,
- Kurs języka angielskiego – 28,8%,
- Zajęcia dodatkowe z chemii, fizyki, matematyki i biologii polegające na robieniu różnego rodzaju doświadczeń i badań – 26,3%,

- Spotkania tematyczne z ciekawymi osobami, np. fotografami, pisarzami, artystami, podróżnikami itp. – 26,3%
- Kurs szybkiego czytania – 18,8%
- Zajęcia sportowe – 17,5%,
- Zajęcia z twórczego myślenia – 17,5%.

Ważnym aspektem jest również mniejszy dostęp do muzeów, wystaw, bibliotek, teatru, kina. Barięą jest tu zarówno odległość do większych ośrodków miejskich, jak i sytuacja finansowa wielu mieszkańców. Okazuje się, że 67,5% gimnazjalistów nie było nigdy w teatrze, a 25% nie było nigdy w kinie. Tylko 1 na 80 ankietowanych uczniów gimnazjum był w filharmonii. Są to dane dość zaskakujące, gdyż wyjazdy do teatru i kina były organizowane w szkołach.

7. Niski status materialny wielu rodzin

Duża część rodzin z gminy Czarnia funkcjonuje przy bardzo niskich dochodach na jednego członka rodziny. Wiele rodzin to rodziny wielodzietne, gdzie nawet przy stosunkowo wysokich zarobkach utrzymanie rodziny jest dosyć trudne. Mała ilość środków, jakimi dysponują rodziny, wywołuje następujące skutki:

- w skrajnych przypadkach członków rodziny dotyka głód (nauczyciele szacują, że niedożywienie wynikające z trudnej sytuacji materialnej to problem 8% rodzin, niemal 70% ankietowanych nauczycieli wskazało, że spotkali się z tym problemem),
- mieszkanie w złych warunkach sanitarnych – dane statystyczne pokazują, że wiele rodzin żyje w złych warunkach, np. nie mają bieżącej wody, łazienki,
- brak środków umożliwiających podjęcie studiów przez absolwentów szkół średnich,
- rodziny nie dysponują środkami na inne działania niż zapewniania bytu – brak środków na uczestnictwo w kulturze, rozwój, dodatkowe zajęcia edukacyjne, inwestycje w gospodarstwo i inwestycje w członków rodziny.

W tym ostatnim obszarze przeprowadzono badania ankietowe. Okazuje się, że mężczyźni mają bardziej optymistyczną wizję finansów swojej rodziny niż kobiety. Być może wynika to z tego, że to kobiety kontrolują stan finansów domowych i one dysponują środkami. Aż 20% ankietowanych twierdzi, że w ich rodzinie nigdy nie starcza pieniędzy nawet na zaspokojenie podstawowych potrzeb (np. żywność, rachunki, ubrania). Jedna trzecia ankietowanych stwierdza, że czasem starcza im pieniędzy na te podstawowe potrzeby, a czasem nie. Na zaspokojenie potrzeb bardziej zaawansowanych, np. wyjazd do kina, teatru, na basen, wyjazd na wypoczynek, zakup książek, zakup czegoś ekstra, inwestowanie w wyposażenie mieszkania itp. zawsze może sobie pozwolić 11%.

Na odpoczynek letni dłuższy niż 4 dni nie wyjechało w zeszłym roku 40% ankietowanych gimnazjalistów.

Według statystyk GOPS jedna trzecia mieszkańców to osoby, które spełniają kryteria dostępu do pomocy społecznej – ich dochód nie przekracza miesięcznie 351 złotych na osobę w rodzinie. Prawie wszystkie dzieci korzystają z dożywiania, gdyż ich rodziny nie osiągają wysokich dochodów. Pracownicy ośrodka dostrzegają również przypadki nadużyć oraz uzależnienie niektórych rodzin od korzystania z pomocy społecznej. Zasiłki nie są wprawdzie wysokie, ale są to stałe i „łatwe” pieniądze – ludzie się przyzwyczajają do sięgania po pomoc i wykształca się w nich postawa roszczeniowa. Wiele osób nie ma również dość silnej wewnętrznej motywacji do poprawy swojej sytuacji materialnej – „nie opłaca się” im pracować.

8. Brak utrwalonego w świadomości społeczności miejsca, gdzie można byłoby się spotkać oraz brak osoby koordynującej i animującej działania społeczno-kulturalne z ramienia gminy

Brak miejsca, gdzie ludzie mogliby się spotykać to bardzo często podnoszony problem: zarówno w grupie ankietowanych dorosłych, jak i młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. Mieszkańcy uważają ten brak, za jeden z najważniejszych gminnych problemów. Pomimo istnienia w gminie kilku pomieszczeń, gdzie można organizować spotkania większość osób nie czuje się gospodarzami tych miejsc, nie czuje, że może z nich korzystać w każdej chwili. Miejscami, gdzie można się spotykać są:

- sala bankietowa w remizie w Czarni,
- pomieszczenia Gminnej Biblioteki Publicznej w Czarni – w szczególności Centrum Informacji Lokalnej.
- pomieszczenia filii biblioteki w Surowem,
- budynki szkół,
- pomieszczenia w piwnicach remizy (bilard).

Nie ma jednak pomieszczeń typowo dedykowanych jako świetlica, dom kultury itp. Nie działa również żaden lokal – bar, kawiarnia itp. Wskazywany jest również brak infrastruktury do uprawiania sportu: boisk, sal gimnastycznych, basenu. Rzeczywiście na terenie gminy nie ma dobrze przygotowanych obiektów sportowych, lecz sytuacja ta się zmienia i będzie dalej się zmieniać – również przy współudziale środków europejskich.

Jednocześnie w instytucjach gminnych nie ma zatrudnionej osoby, która zajmowałaby się animowaniem życia społecznego i kulturalnego mieszkańców i byłoby to jej podstawowym zadaniem. Nie działa ośrodek kultury. Są liderzy społeczni, którzy realizują tego rodzaju działalność w formie wolontariatu lub w ramach projektów – jest to jednak oferta

skierowana do wąskiej grupy odbiorców. Wyjątkiem jest czerwcową impreza gminna – Europejski Dzień Folkloru (dawniej „Niedziela na wsi” bądź „Na łowy”).

9. Niekorzystna sytuacja demograficzna – w szczególności niepokojące wysokie saldo migracji

Znaczącym problemem gminy jest stale zmniejszająca się liczba ludności, wprawdzie wskaźnik urodzeń jest wyższy niż wartość średnia dla całego kraju, jednak gminę charakteryzuje bardzo wysokie saldo migracji – oznacza to, że duży odsetek osób zmienia miejsce zamieszkania, na stałe wyprowadza się z naszej gminy. Wyniki ankiety przeprowadzonej w grupie młodzieży w wieku od 16 do 25 lat wskazują, że młodzi mocno zastanawiają się nad tym, czy nie wyprowadzić się. Tylko 28,2% młodzieży deklaruje, że chce pozostać w gminie Czarnia, 43,6% jeszcze nie wie, czy chce tu nadal mieszkać, a 15,4% to młodzi zdecydowani, że wyjadą z gminy. Według młodzieży następujące czynniki powinny się zmienić, aby chcieli w gminie mieszkać:

a) powinny być zapewnione warunki do podejmowania ciekawej i dobrze płatnej pracy, co potwierdzają wypowiedzi:

- Musiałoby powstać więcej miejsc pracy.
- Zmniejszyć bezrobocie kobiet.
- Ciekawa praca, większe zarobki.
- Utworzenie przedsiębiorstw, które dadzą pracę dla ludzi.

b) powinny być dość rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu na miejscu, a także powinien się poprawić dostęp do dóbr i usług, na co wskazują stwierdzenia:

- Zwiększenie miejsc do spędzania wolnego czasu.
- Więcej możliwości rozwojowych.
- Powstanie szkoły tańca nowoczesnego.
- Ośrodki rekreacyjne.
- Więcej sportu.
- Większy dostęp do ośrodków kultury (kino, teatr, stadnina, basen, kawiarnie, stadion, muzea).
- Więcej sklepów, szybszy i łatwiejszy dostęp.
- Park, apteka.

Gmina mogłaby wykorzystać swoje walory i stworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości. Jedną z koncepcji jest utworzenie wsi tematycznych, które przyciągnęłyby gości z zewnątrz.

10. Mała aktywność społeczna mieszkańców oraz niedostateczny poziom działań w obszarze wolontariatu

Wprawdzie deklaracje co do chęci udziału w życiu społecznym gminy są bardzo duże, jednak nie przekłada się to na rzeczywistą aktywność. W badaniu ankietowym chęć udziału w spotkaniach z politykami i władzami gminy zadeklarowało 20% osób dorosłych i młodzieży powyżej 16 roku życia. Chęć zaangażowania się we współpracę z władzami gminy oraz współdecydowania o podejmowanych działaniach deklaruje ponad 50% młodzieży starszej i nieco ponad 40% młodzieży gimnazjalnej.

Młodzież jest zainteresowana aktywnością w formie wolontariatu. Ponad 41% młodzieży starszej oraz 27,5% gimnazjalistów deklaruje, że chciałoby być wolontariuszem. Duża część młodych – 30% młodzieży starszej, 40% gimnazjalistów – nie wie, czy chciałaby zaangażować się w taką aktywność. Są to osoby jeszcze nie przekonane, które jednak można zachęcić do działań na rzecz innych.

Młodzi widzą siebie głównie w takich aktywnościach, jak:

- Organizowanie imprez,
- Zabawa z dziećmi,
- Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym,
- Administrowanie forum internetowym i tworzenie stron internetowych,
- Zajmowanie się tworzeniem gazety i pisanie do niej artykułów.

Jest to duży potencjał, który pozostaje niewykorzystany. Nie ma na terenie gminy podmiotu, który koordynowałby działania wolontariuszy w sposób stały.

11. Niedostateczna oferta kulturalno-rekreacyjna dla osób dorosłych

Osoby dorosłe nie będące jeszcze seniorami również nie mają zapewnionej oferty spędzania wolnego czasu. Wprawdzie dorośli nie podnoszą tego jako ważnego problemu w gminie, lecz istnieje duże zapotrzebowanie na uczestnictwo w różnorodnych spotkaniach. Gdyby spotkania były organizowane w Surowym lub Czarni mieszkańcy deklarują, że braliby udział w następujących inicjatywach:

- Szkolenia z obsługi komputera - 48,3% ankietowanych,
- Warsztaty kulinarne, prowadzenia gospodarstwa - 34,2%,
- Spotkania z ciekawymi osobami - 24,2%,
- Szkolenia z zakresu tworzenia własnej firmy - 20,8%,
- Taniec i śpiew kurpiowski - warsztaty - 20,0%,
- Zajęcia rękodzieła kurpiowskiego - 15,0%,
- Szkolenia służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych - 13,3%.

Osobom dorosłym można więc zaproponować różnorodne szkolenia podnoszące poziom kwalifikacji i rozwijające zainteresowania. Dorośli są też zainteresowani udziałem

w imprezach. Ponad 1/3 ankietowanych chętnie wzięłaby udział w imprezie folklorystycznej lub współzawodnictwie rodzin. Około 20% ankietowanych widzi się na wigilii bądź spotkaniu wielkanocnym. Prawie 1/4 ankietowanych dorosłych jest zainteresowana imprezami sportowymi.

12. Potrzeba łatwiejszego dostępu do pomocy lekarskiej i porad specjalistycznych

Wielu mieszkańców gminy – wśród nich seniorów i rodziców – wskazuje na niedostateczny dostęp do opieki lekarskiej. Dotyczy to przede wszystkim dostępu do specjalistów – gdzie utrudnieniem jest oczekiwanie na wizytę miesiącami, konieczność ponoszenia opłat oraz duża odległość do miejsc świadczenia usług lekarskich (30-200km), jednak jest to problem ogólnopolski. Problematyczne jest także uzyskanie konsultacji u lekarza rodzinnego lub specjalisty w dni wolne od pracy i w godzinach nocnych – w nagłych przypadkach. Rozwiązanie tego problemu nie będzie jednak możliwe w ramach działalności samorządu gminnego.

13. Zagrożenie wykluczeniem cyfrowym

Istnieje duży problem z dostępem do Internetu w miejscowościach naszej gminy. W dobie rozwijającego się społeczeństwa informacyjnego dostęp do szybkiej informacji i zasobów globalnej sieci ma znaczenie podstawowe. Barrierami dla korzystania z Internetu są: trudności techniczne (np. brak odpowiedniej infrastruktury telekomunikacyjnej w mniejszych miejscowościach i osadach, wysoka lesistość utrudniająca wykorzystanie technologii radiowej), zbyt wysokie ceny usług związanych z udostępnianiem Internetu w porównaniu z potencjałem finansowym mieszkańców oraz niedostateczny poziom umiejętności korzystania z komputera i Internetu. Z drugiej strony Internet jest okazją na zwiększanie dochodów i zmniejszanie kosztów: dla przedsiębiorstw – poprzez poszerzenie rynków zbytu, dla mieszkańców poprzez tańsze usługi komunikacyjne (np. przesyłanie danych, rozmowy), czy możliwość podjęcia telepracy.

Potrzebne jest podjęcie działań zapobiegających marginalizowaniu części społeczności z racji wykluczenia cyfrowego, podnoszenie kompetencji mieszkańców w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych oraz tworzenie warunków do udostępniania Internetu.

14. Potrzeba podnoszenia jakości pracy Urzędu Gminy w Czarni i innych jednostek organizacyjnych gminy

Wielu ankietowanych jako problem zgłasza jakość pracy urzędników i pojawiają się komentarze, że niektóre osoby powinny opuścić swoje stanowisko. W tego rodzaju anonimowych wypowiedziach pojawiają się nieuzasadnione zarzuty, często wynikające również z niedostatecznej wiedzy o pracy jednostek samorządowych i ich uwarunkowaniach prawnych. Wypowiadanie negatywnych opinii przez mieszkańców pokazuje jednak, że jest to temat, nad którym należy się pochylić.

Samorząd gminny otrzymuje nowe zadania i stoi przed licznymi wymaganiami. Ważnym aspektem pracy jest realizacja inwestycji, w tym pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na ich sfinansowanie. Ze względu na dużą dostępność środków zewnętrznych na działania miękkie – nie można również pominąć inwestycji w zasoby ludzkie. Rosną również wymagania klientów co do jakości i tempa obsługi, a także pojawia się konieczność zapewnienia jak największej ilości spraw urzędowych w sposób zdalny. Pracownicy urzędu muszą również swoją działalnością przełamywać istniejący stereotyp urzędnika – biurokraty.

Wymagania te pokazują, że stale muszą zwiększać się kompetencje pracowników w obszarze znajomości przepisów, umiejętności korzystania z komputera, wiedzy specjalistycznej. Cenne byłoby również wprowadzanie innowacji w organizacji urzędu i jednostek organizacyjnych gminy, a także systemów motywacyjnych zwiększających efektywność pracy.

Dlatego wskazano następujące grupy osób i obszary interwencji:

- rodziny dotknięte ubóstwem z powodu bezrobocia oraz rodziny wielodzietne i niepełne,
- środowiska osób niepełnosprawnych,
- osoby starsze,
- dzieci i młodzież szkolna z rodzin ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową.

VII. OBOWIĄZUJĄCE USTAWODAWSTWO

Podejmowane działania nie mogą pozostawać w oderwaniu od ustawowych obowiązków wspólnoty samorządowej.

Podstawowe działania wspólnoty samorządowej w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej uregulowano w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zadania gminy obejmują między innymi zagadnienia:

- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Ponadto gminy obowiązane są realizować zadania wynikające z niżej wymienionych ustaw:

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003r. Nr 228, poz. 2 z późn. zm.) regulująca nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zamiast tak jak dotychczas szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń ustawa ta wprowadza tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastępują zasiłki i świadczenia (np. zasiłek wychowawczy, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy).

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.). Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności do osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach

z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. z 2003r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.). Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest aktem prawnym wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r., znowelizowana dnia 28 marca 2003 r. (Dz. U. z 1984r. Nr 35, poz. 230, z późn. zm.). Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa o promocji zatrudnienia i rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.). Ustawa ta określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.).

Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135). Ustawa określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Uszczegółowieniem zadań jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wynikające z niej obowiązki gmin przedstawiono w poniższej tabeli.

Zadania gminy wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

własne	zlecone
<p>1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;</p> <p>2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;</p> <p>3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;</p> <p>4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych, w tym na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;</p> <p>5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;</p> <p>6) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;</p> <p>7) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;</p> <p>8) praca socjalna;</p> <p>9) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>10) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;</p> <p>11) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną; dożywianie dzieci;</p> <p>12) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;</p> <p>13) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;</p> <p>14) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;</p> <p>15) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.</p> <p>Do zadań własnych gminy należą również:</p> <p>1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;</p> <p>2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;</p> <p>3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;</p> <p>4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.</p>	<p>1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;</p> <p>2) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;</p> <p>3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;</p> <p>5) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>6) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia</p>

VIII. STRATEGIA I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

1. MISJA, OBSZARY INTERWENCJI

Ustawa o samorządzie gminnym definiuje gminę jako wspólnotą samorządową zorientowaną na zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Dlatego też władze gminy we wszystkich swych działaniach muszą dążyć do jak najlepszego i najpełniejszego zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności. Zgodnie z kanonami nowocześnie rozumianej polityki społecznej polegać ma to nie tylko na dystrybucji dóbr, lecz na stwarzaniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Oczywiście biorąc pod uwagę istotę zrównoważonego rozwoju należy pamiętać o osobach wykluczonych, które z różnych przyczyn nie stają się beneficjentami przemian i wzrastającego poziomu życia. Obowiązującym minimum zaś powinno być zapewnienie jednostce bytowania w warunkach nieurągających jej godności.

Misją gminy Czarnia w zakresie polityki społecznej jest zapewnienie mieszkańcom jak najlepszych warunków życia ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W celu realizacji misji wytypowano 5 obszarów krytycznych odpowiadających grupom wymagającym wsparcia. Są to:

- rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym,
- osoby starsze,
- niepełnosprawni,
- grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową,
- dzieci i młodzież.

Rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym.

Rodzina stanowi podstawowe ogniwo w strukturze społecznej. O warunkach jej funkcjonowania i rozwoju decydują działania z zakresu polityki ekonomicznej i społecznej. Aby mogła wypełnić swoje zadania i obowiązki powinna być otoczona ochroną i wsparciem, a w szczególności należy zapewnić prawidłową realizację potrzeb rozwojowych i psychicznych dzieci, do których należy zaliczyć: potrzebę stabilizacji, bezpieczeństwa, przynależności uczuciowej. Od właściwego zaspokojenia potrzeb dziecka zależy prawidłowy przebieg jego rozwoju. Zaspokajanie potrzeb rozwojowych dziecka jest możliwe w rodzinie o prawidłowej strukturze i atmosferze gwarantującej poczucie stabilności i bezpieczeństwa. Okres transformacji i wiążących się z nim problemów bytowych staje się dla znacznej liczby rodzin obciążeniem, z którym nie są w stanie sobie same poradzić. Negatywne zjawiska

pogłębiającego się bezrobocia, bezradności, niejednokrotnie grożące wejściem w patologię, dotyczą wszystkich członków rodziny, nie wyłączając dzieci.

Przy realizacji zadań pomocy społecznej za priorytet należy przyjąć wspieranie środowisk i rodzin najbardziej zagrożonych biedą i trudnościami w rozwiązywaniu narastających problemów i to nie tylko ekonomicznych, ale też wychowawczych, psychicznych, zdrowotnych i innych.

Jak wynika z tabeli dotyczącej pomocy społecznej w gminie Czarnia z różnych jej form korzysta około 500 rodzin. Jest to wskaźnik bardzo wysoki i wskazuje, jak duża jest skala problemów, z którymi muszą zmierzyć się władze samorządowe.

Głównym problemem większości rodzin jest bezrobocie, przy czym znaczna część osób (ok. 85 %) nie ma uprawnień do świadczeń w formie zasiłków dla bezrobotnych i balansuje na poziomie minimum socjalnego. Dotyczy to głównie rodzin o niskim poziomie wykształcenia, a także wielodzietnych i niepełnych. Zjawiskiem wtórnym są występujące niejednokrotnie patologie, w tym głównie alkoholizm, pojawia się również przemoc. Powodują one niewydolność wychowawczą, która najboleśniej dotyka dzieci w tych rodzinach.

Występujące problemy powodują niewydolność finansową rodzin i brak środków na podstawowe potrzeby. Dzieci z tych rodzin są często nieprawidłowo żywione lub wręcz niedożywione, a jedynym prawidłowym posiłkiem jest posiłek otrzymany w szkole. Działania na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane zależnie od występujących problemów. Innych form wsparcia wymagają rodziny dotknięte bezrobociem, innych z problemem uzależnień czy niewydolne wychowawczo. Chociaż zapewnianie właściwych warunków bytowych dzieciom jest obowiązkiem rodziców, to im samym należy niejednokrotnie udzielić wsparcia.

Osoby starsze.

Obserwowane procesy demograficzne od lat już wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Proces ten dotyczy również mieszkańców gminy Czarnia.

Problem ludzi starszych funkcjonuje w dwóch wymiarach. Pierwszy dotyczy indywidualnego podejścia i odczuć osoby starszej z jej problemami dnia codziennego, chorobami, poczuciem osamotnienia. Drugi punkt widzenia dotyczy rodzin, w których żyją osoby starsze. Borykają się one z wieloma trudnościami dotyczącymi konieczności zapewnienia tym osobom właściwej opieki. Problemy pojawiają się również wówczas, gdy wystąpi nierównowaga między indywidualnymi potrzebami człowieka starszego w codziennym życiu, a realnymi możliwościami rodziny w udzielaniu mu pomocy w przezwyciężaniu tych trudności.

W związku z powyższym niezbędne jest poświęcenie należytej uwagi tej znaczącej części populacji, przede wszystkim zaś w celu zaktywizowania zbiorowości samych seniorów oraz wspomagania potrzebujących.

Niepełnosprawni.

Osoby niepełnosprawne stanowią w Polsce bardzo liczną społeczność, która liczy około 4,5mln osób (ponad 14 % ogółu ludności), a prognoza GUS przewiduje, że w 2010 roku liczba ta wzrośnie do 6 mln.

Prawnie osobami niepełnosprawnymi są te jednostki, które posiadają stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję Lekarską przy ZUS, KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne należy uznać osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ogranicza lub uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

W codziennym funkcjonowaniu osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody uniemożliwiające prowadzenie aktywnego życia społecznego oraz w znaczny sposób utrudniające integrację z najbliższą społecznością lokalną.

Niewątpliwie osoby niepełnosprawne potrzebują więcej wsparcia ze strony społeczeństwa, by móc osiągnąć takie same jakościowe warunki życia jak inni obywatele. Jest wiele sposobów eliminowania niepotrzebnych barier, jednak by poprawić społeczne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, pozytywnie przekształcić stan społecznej świadomości w zakresie niepełnosprawności, konieczne jest systematyczne planowanie działań odnoszących się do różnych obszarów rzeczywistości społecznej.

Narzędziem pomocnym, systematyzującym pomysły i zadania są przyjęte przez ONZ Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych. Zasady precyzują wstępne warunki równoprawnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społecznościach, wyodrębiają kluczowe obszary, które społeczeństwo zobligowane jest udostępnić niepełnosprawnym obywatelom, a także proponują działania wdrożeniowe. Standardowe zasady służyły jako baza przy formułowaniu celu głównego i celów szczegółowych w gminnej strategii osób niepełnosprawnych. W gminie Czarnia środowisko osób niepełnosprawnych jest dostatecznie dobrze rozeznane. Świadczeniami pomocy społecznej z tego tytułu objętych było w 2006 r. 51 osób.

Grupy społeczne zagrożone chorobą alkoholową i uzależnieniami

Spożywanie alkoholu w nadmiernych ilościach niesie ze sobą wiele negatywnych konsekwencji, a w skrajnym wypadku prowadzi do uzależnienia. Konsekwencje nadużywania alkoholu są wielorakie. Można je podzielić na:

- fizjologiczne (zatrucia, choroby narządów wewnętrznych);

- problemy psychologiczne i egzystencjalne (próby samobójcze, wyobcowanie, zamknięcie się w sobie);
- problemy wypadków (wypadki w pracy i wypadki drogowe);
- dotyczące zachowania i ról społecznych.

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym, rzutującym na pozostałe sfery życia i generującym inne problemy społeczne. W szczególności alkohol prowadzi do wzrostu przestępczości, pogłębia ubóstwo, wywołuje przemoc w rodzinie. Dotyka coraz częściej młodzież, a w skrajnych przypadkach nawet dzieci w wieku szkolnym. Aby go zwalczyć potrzebne są nie tylko programy dla już uzależnionych, ale również działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom. Spowodowane jest to ofensywą reklamową zwłaszcza producentów piwa, adresowaną do ludzi młodych. Kampanie reklamowe odniosły pożądany z punktu widzenia wytwórców efekt i spożycie piwa systematycznie wzrasta. Osoby te narażone są na zwiększone ryzyko rozwoju choroby alkoholowej.

Ogólnopolskim problemem jest pojawienie się zjawiska narkomanii. W naszej społeczności grupą najmocniej narażoną na ten problem jest młodzież gimnazjalna, a także uczęszczająca do szkół ponadgimnazjalnych i studiująca. Badania w sąsiedniej gminie Myszyniec o podobnej sytuacji demograficznej wykazały, że zjawisko narkomanii jest mniej rozpowszechnione i ma mniejsze znaczenie niż w populacji całej Polski, a problemem o dużym nasileniu jest sięganie po alkohol. Trzy procent młodzieży zadeklarowało, że próbowało zażywać narkotyki, 1% - to młodzi ludzie, którzy regularnie sięgają po narkotyki. Wśród gimnazjalistów nikły odsetek młodych ludzi wskazywał, że mieli oni kontakt z narkotykami. Można z dużym prawdopodobieństwem przypuszczać na podstawie tych badań, że zażywanie narkotyków nie dotyczy uczniów szkół podstawowych. Można uznać, że w naszej gminie dane te były by bardzo podobne: uczniowie szkół podstawowych nie mają kontaktów z narkotykami, gimnazjaliści sporadycznie, a młodzież w wieku ponadgimnazjalnym (licealiści, studenci) jest już na ten problem narażona. Z posiadanych informacji wynika również, że problem ten nie dotyczy osób dorosłych.

Dzieci i młodzież.

W złożonej rzeczywistości społecznej, tam gdzie występują ubóstwo, bezrobocie i uzależnienia szczególnie trudny jest los dzieci. Wychowują się często przy tym w dysfunkcyjnych rodzinach. Dzieci bywają niedożywione i zaniedbane, doświadczają przemocy ze strony dorosłych. Poza tymi oczywistymi niedostatkami należy zauważyć, że warunki finansowe w dużym stopniu decydują o szansach edukacyjnych młodego pokolenia. Dzieci z biednych rodzin zagrożone są dziedziczeniem biedy i negatywnych wzorców społecznych, ponieważ wstają w środowisku, w którym zanikają wzorce

społeczne. Powoduje to zjawisko dziedziczenia ubóstwa i dysfunkcji występujących w rodzinie. Dlatego tak ważne są działania, zarówno w sferze edukacji i profilaktyki, jak i rozbudowany system świadczeń pieniężnych. Uzupełnieniem działań na rzecz dziecka jest akcja dożywiania dzieci w szkołach oraz wyposażania ich w niezbędne przybory szkolne. Istotny dla kolejnych etapów życia jest okres edukacji przedszkolnej i szkolnej. Oferta edukacyjna w gminie, a także inspiracje z niej płynące i rozwijające ambicje, mają swoje odbicie w poziomie wykształcenia mieszkańców i obecności wysoko wykwalifikowanej kadry, zaradności życiowej i postawy przedsiębiorczości młodych ludzi i podejmowania przez nich dalszej edukacji. Szkoły powinny stale podnosić jakość nauczania i oferować atrakcyjne metody pracy, rozbudzające zainteresowania młodych ludzi, a także kształtujące aktywną postawę obywatelską. Analiza wyników sprawdzianów i egzaminów pokazuje, że należy położyć nacisk na zdobywanie przez uczniów kompetencji logicznego myślenia, wnioskowania, rozwiązywania problemów, tworzenia własnych tekstów i stosowania zdobytej wiedzy w praktyce.

Problemy całej społeczności – obszary problemów o charakterze ogólnospołecznym

Problemem, który dotyka dużą część społeczności i jest czynnikiem hamującym rozwój Gminy jest brak dostępu do Internetu oraz niedostateczny poziom umiejętności w zakresie korzystania z nowoczesnych technik komunikacyjnych. Duży odsetek mieszkańców nie dysponuje komputerem, zdecydowana większość nie ma technicznej możliwości podłączenia się do Internetu. Osoby, które dużo wcześniej ukończyły edukację, nie zdobyły w szkole odpowiednich umiejętności korzystania z komputera i Internetu. Ogranicza to możliwość mieszkańców do łatwego i taniego dostępu do informacji, a także wykorzystywania technologii, jeśli mają do niej dostęp. W efekcie mieszkańcy Gminy mają mniejszy w porównaniu z mieszkańcami miast i większych ośrodków dostęp do informacji, np. o dopłatach czy możliwości sięgania po środki unijne, poradników prawnych, taniej komunikacji, ofert pracy, ofert e-learningowych, handlowych, możliwości pracy zdalnej itp. Zjawisko to można nazwać wykluczeniem cyfrowym. Niedostateczny poziom znajomości technologii skutkuje również mniejszymi szansami na rynku pracy.

Kolejnym problemem jest dość niski poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy obywatelskie. W gminie funkcjonują tylko 2 organizacje pozarządowe inne niż straże pożarne: jedna o charakterze kulturalnym, druga wspomagająca osoby niepełnosprawne. Jest mała ilość lokalnych liderów, a dodatkowo osoby, które mają predyspozycje do bycia liderami często nie posiadają odpowiedniej wiedzy na temat możliwości pozyskania środków na realizację pomysłów na swoje społeczne przedsięwzięcia.

2. CELE GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE

Na podstawie opracowanej diagnozy problemów oraz uwzględniając grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w trakcie warsztatów opracowano zestaw celów działania. Są one zebrane w 14 celów głównych odpowiadających zdiagnozowanym problemom. Do każdego celu głównego przypisano cele szczegółowe dookreślające sposób osiągnięcia celu głównego.

1. Bezrobocie

Cel główny: Działanie na rzecz zmniejszenia poziomu bezrobocia poprzez ograniczanie jego przyczyn.

Cele operacyjne:

- 1.1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wspieranie zdobywania przez mieszkańców kwalifikacji w obszarach szczególnie pożądanym na rynku.
- 1.2. Tworzenie warunków do powstawania miejsc pracy poprzez tworzenie wsi tematycznej.
- 1.3. Tworzenie warunków do rozwijania przedsiębiorczości, w tym podnoszenie poziomu wiedzy na temat sposobu zakładania własnej działalności.
- 1.4. Podnoszenie poziomu motywacji mieszkańców do podejmowania aktywności zawodowej.

2. Podnoszenie jakości życia osób starszych, chorych, samotnych, niepełnosprawnych i ich rodzin.

Cel główny: Podnoszenie jakości życia osób starszych, chorych, samotnych, niepełnosprawnych i ich rodzin.

Cele operacyjne:

- 2.1. Seniorzy są aktywni i jak najdłużej utrzymują zdolność do samoegzystencji w swoim środowisku.
- 2.2. Osoby starsze, niepełnosprawne, samotne i chore, które wymagają pomocy ze strony innych osób, mają zapewnione wsparcie.
- 2.3. Rodziny, których członkiem są osoby starsze, chore i niepełnosprawne, mają zapewnione wsparcie.
- 2.4. Zwiększenie zaangażowania osób niepełnosprawnych i starszych w życie społeczne.
- 2.5. Wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu dla osób starszych.

3. Problem alkoholowy w rodzinach, zagrożenie zjawiskiem narkomanii

Cel główny: Obniżanie negatywnych skutków używania alkoholu oraz bieżące rozwiązywanie problemów alkoholowych wśród mieszkańców gminy Czarnia.

Cele operacyjne:

- 3.1. W gminie opracowuje się i wdraża wysokiej jakości programy profilaktyczne dotyczące ograniczania zjawiska alkoholizmu i narkomanii.
- 3.2. Członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym mają wiedzę i kompetencje dotyczące właściwego postępowania wobec tej osoby i ochrony siebie.
- 3.3. Dzieci i młodzież mają ukształtowaną właściwą postawę wobec picia alkoholu.
- 3.4. Osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny mają zapewnioną profesjonalną pomoc, w tym możliwość udziału w grupie samopomocowej.

4. Zjawisko przemocy – w domu oraz w środowisku szkolnym

Cel główny: Ograniczenie występowania zjawiska przemocy i jego negatywnych skutków

Cele operacyjne:

- 4.1. Osoby doświadczające przemocy mają dostęp do profesjonalnej pomocy i zapewnione wsparcie w zmianie sytuacji życiowej.
- 4.2. Zmniejszenie zjawiska przemocy w szkole.

5. Problemy wychowawcze oraz niski poziom umiejętności wychowawczych rodziców

Cel główny: Zwiększenie poziomu umiejętności wychowawczych rodziców oraz ograniczenie występowania problemów wychowawczych.

Cele operacyjne:

- 5.1. Podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli.

6. Niedostateczna oferta rozwojowa dla dzieci i młodzieży

Cel główny: Zapewnienie dostępu dzieci i młodzieży do ciekawej oferty społeczno-kulturalnej służącej rozwojowi.

Cele operacyjne:

- 6.1. Uczniowie chętnie uczęszczają na oferowane w gminie zajęcia dodatkowe.
- 6.2. Stale podnosi się poziom nauczania w szkołach.
- 6.3. Coraz większy odsetek młodzieży podejmuje naukę w szkołach kończących się maturą i kończy studia.
- 6.4. Młodzież i dzieci, w tym dzieci w wieku przedszkolnym, mają zapewniony dostęp do rozwojowej oferty edukacyjno-społeczno-kulturalnej.

7. Niski status materialny wielu rodzin

Cel główny: Ograniczenie przyczyn i skutków ubóstwa rodzin.

Cele operacyjne:

- 7.1. Ograniczanie zjawisk przyczyniających się do ubóstwa rodzin.
- 7.2. Ograniczanie skutków niskiego statusu materialnego rodzin.
- 7.3. Zwiększenie wiedzy z zakresu efektywnego gospodarowania środkami finansowymi wśród mieszkańców.

8. Brak utrwalonego w świadomości społeczności miejsca, gdzie można byłoby się spotkać oraz brak osoby koordynującej i animującej działania społeczno-kulturalne z ramienia gminy

Cel główny: Ułatwienie dostępu do pomieszczeń, w których mieszkańcy mogą się spotykać.

Cele operacyjne:

- 8.1. Utrwalenie w świadomości społeczności dostępności miejsc publicznych (np. bibliotek, remiz).

9. Niekorzystna sytuacja demograficzna – w szczególności niepokojące wysokie saldo migracji

Cel główny: Ograniczenie salda migracji i negatywnych skutków złej sytuacji demograficznej

Cele operacyjne:

- 9.1. Tworzenie warunków sprzyjających do pozostawania młodych ludzi w gminie Czarnia i osiedlania się nowych osób.

10. Mała aktywność społeczna mieszkańców oraz niedostateczny poziom działań w obszarze wolontariatu

Cel główny: Zwiększenie aktywności mieszkańców i budowanie społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu lokalnym oraz rozwój wolontariatu.

Cele operacyjne:

- 10.1. Mieszkańcy spotykają się na zebraniach wiejskich i wspólnie podejmują działania na rzecz rozwiązywania problemów w swojej społeczności.
- 10.2. W gminie działają kompetentni animatorzy.
- 10.3. W gminie funkcjonuje wzajemna pomoc poprzez zorganizowany wolontariat osób w różnym wieku.
- 10.4. Mieszkańcy angażują się w lokalne inicjatywy jako ich pomysłodawcy i realizatorzy.
- 10.5. Powstają organizacje pozarządowe zrzeszające mieszkańców wokół wspólnych celów.
- 10.6. Mieszkańcy biorą udział w podejmowaniu ważnych dla gminy decyzji.

11. Niedostateczna oferta kulturalno-rekreacyjna dla osób dorosłych

Cel główny: Zapewnienie interesującej oferty spędzania wolnego czasu dla osób dorosłych

Cele operacyjne:

- 11.1. Ułatwienie dostępu do oferty społeczno-kulturalnej, w tym do zajęć rozwijających zainteresowania i podnoszących poziom kwalifikacji.

12. Potrzeba łatwiejszego dostępu do pomocy lekarskiej i porad specjalistycznych

Cel główny: Ułatwienie dostępu do pomocy lekarskiej i porad specjalistycznych na tyle na ile jest to możliwe na szczeblu gminnym.

Cel ten będzie realizowany poprzez podjęcie rozmów z lokalnymi przychodniami i lobowanie inicjatyw sprzyjających realizacji powyższych celów.

13. Zagrożenie wykluczeniem cyfrowym

Cel główny: Obniżenie poziomu wykluczenia cyfrowego mieszkańców Gminy oraz zapewnienie wysokiego poziomu kompetencji w korzystaniu z komputera i internetu.

- 13.1. Mieszkańcy posiadają podstawowe kompetencje z zakresu korzystania z komputera i internetu oraz dążą do ich rozwijania.
- 13.2. Mieszkańcy mają dostęp do Internetu i ułatwień rozwojowych, jakie on oferuje.

14. Potrzeba podnoszenia jakości pracy Urzędu Gminy w Czarni i innych jednostek organizacyjnych gminy

Cel główny: Stale podnosi się jakość pracy instytucji gminnych.

- 14.1. Podnoszenie kompetencji i jakości pracy urzędników i pracowników jednostek organizacyjnych gminy.
- 14.2. Systematycznie zwiększa się liczba spraw, które można załatwić przez Internet.

3. HARMONOGRAM ZADAŃ POZWALAJĄCYCH OSIĄGNAĆ CELE PROGRAMU WRAZ Z INFORMACJĄ O SPODZIEWANYCH EFEKTACH, SPOSOBACH ICH MIERZENIA, OSOBACH ODPOWIEDZIALNYCH I PRZEWIDYWANYCH KOSZTACH

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewi- dywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
1.1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców oraz wspieranie zdobywania przez mieszkańców kwalifikacji w obszarach szczególnie pożądanym na rynku. 1.4. Podnoszenie poziomu motywacji mieszkańców do podejmowania aktywności zawodowej.	Przeprowadzenie programu szkoleniowego wraz z doradztwem zawodowym skierowanego do osób chcących podjąć zatrudnienie.	1 szkolenie – cykl dwuletni, 20 uczestników	<ul style="list-style-type: none"> • zdobycie nowych kwalifikacji poszukiwanych na rynku pracy przez 15 osób, • polepszenie samopoczucia i samooceny osób biorących udział w szkoleniach deklarowane przez 85% uczestników szkoleń, • znalezienie zatrudnienia przez 8 osób biorących udział w szkoleniach. 	Ankiety w trakcie programu i w pół roku po jego zakończeniu, lista uczestników i wydanych certyfikatów.	Urząd Gminy Czarnia we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i organizacjami pozarządowymi.	2009-2010	400000,00
1.2. Tworzenie warunków do powstawania miejsc pracy poprzez tworzenie wsi tematycznej. 9.1. Tworzenie warunków sprzyjających do pozostawiania młodych ludzi w gminie Czarnia i osiedlania się nowych osób.	Opracowanie planów tworzenia wsi tematycznych w konsultacji z mieszkańcami i ekspertami. Podjęcie działań fundrisingowych na wdrożenie planu.	<ul style="list-style-type: none"> • 1 Plan utworzenia wsi tematycznych. • Cykl warsztatów z mieszkańcami mający na celu opracowanie planu. • Wnioski o dofinansowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości, • zwiększenie się liczby miejsc pracy na lokalnym rynku, • wzrost zaangażowania mieszkańców we wspólne działania. 	Listy obecności. Istniejący plan. Dokumentacja złożonych wniosków. Wywiady z mieszkańcami.	Urząd Gminy w Czarni.	2009	3 000,00
1.3. Tworzenie warunków do rozwijania przedsiębiorczości, w tym podnoszenie poziomu wiedzy na temat sposobu zakładania własnej działalności.	Program rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie cyklu szkoleń – co najmniej 200 godzin, • udzielenie dotacji na rozwój działalności – co najmniej 5 dotacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie warunków do rozwoju małej przedsiębiorczości, • wzrost wiedzy na temat tworzenia własnej działalności wśród co najmniej 10 osób, • powstanie nowych miejsc pracy (minimum 5). 	Ankieta, dane statystyczne gminy, wywiady z uczestnikami.	Urząd Gminy w Czarni	2009-2013	500000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewi- dywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
1.4. Podnoszenie motywacji mieszkańców do podejmowania aktywności zawodowej. 3.4. Osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny mają zapewnioną profesjonalną pomoc, w tym możliwość udziału w grupie 7.1. Ograniczanie zjawisk przyczyniających się do ubóstwa rodzin. 11.2. W gminie działają kompetentni animatorzy. 11.4. Mieszkańcy angażują się w lokalne inicjatywy jako ich pomysłodawcy i realizatorzy.	Utworzenie grup samopomocowych dla osób uzależnionych od alkoholu, dla rodzin tych osób, dla osób bezrobotnych. Tworzenie poprzedzone szkoleniem z udziałem ekspertów.	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie 1 grupy dla osób uzależnionych i ich rodzin – 20 osób, • powstanie 1 grupy dla osób bezrobotnych – 20 osób 	<ul style="list-style-type: none"> • polepszenie samopoczucia osób biorących udział w spotkaniach • rozwiązanie przynajmniej 1 problemu u 30% osób biorących udział w spotkaniach, • zwiększenie umiejętności radzenia sobie z własnymi problemami deklarowane przez 40% uczestników spotkań. 	Wywiad z osobami biorącymi udział w spotkaniach.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi	Tworzenie – 2009 rok Działalność kół – stała	4 000,00
2.1. Seniorzy są aktywni i jak najdłużej utrzymują zdolność do samoegzystencji w swoim środowisku. 2.2. Osoby starsze, niepełnosprawne, samotne i chore, które wymagają pomocy ze strony innych osób, mają zapewnione wsparcie. 2.3. Rodziny, których członkiem są osoby starsze, chore i niepełnosprawne, mają zapewnione wsparcie.	Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób, które tego wymagają.	Ok. 200 godzin miesięcznie, zależnie od bieżących potrzeb.	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie jakości życia mieszkańców korzystających z usług i ich rodzin. 	Rozmowy kierowane z osobami korzystającymi z usługi, ich rodzinami i opiekunami.	GOPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi i przychodniami lekarskimi.	2009-2010	2 000,00
2.4. Zwiększenie zaangażowania osób niepełnosprawnych i starszych w życie społeczne. 2.5. Wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu dla osób starszych	Prowadzenie stałych zajęć dla seniorów (zajęcia kulturalne, społeczne, edukacyjne, itp.)	24 spotkania w ciągu roku, 50 uczestników	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost aktywności 40 seniorów, • wzrost jakości życia deklarowany przez 45 seniorów biorących udział w zajęciach, • polepszenie samopoczucia 45 seniorów. 	Wywiady z uczestnikami zajęć.	GOPS wraz z parafią, biblioteką, szkołami i organizacjami pozarządowymi.	Działanie stałe od 2008r.	10 000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewidywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
<p>2.2. Osoby starsze, niepełnosprawne, samotne i chore, które wymagają pomocy ze strony innych osób, mają zapewnione wsparcie.</p> <p>2.3. Rodziny, których członkiem są osoby starsze, chore i niepełnosprawne, mają zapewnione wsparcie.</p> <p>7.2. Ograniczanie skutków niskiego statusu materialnego rodzin.</p>	<p>GOPS w partnerstwie z innymi podmiotami organizuje wsparcie dla rodzin, które tego wymagają w formie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - materialnej, - poradnictwa i konsultacji. 	<p>Objęcie pomocą rodzin – zależnie od aktualnych potrzeb. Prowadzenie stałego poradnictwa i konsultacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • polepszenie sytuacji bytowej 80% rodzin, które zgłaszają się do GOPS o pomoc. 	<p>Statystyki dotyczące prowadzonej akcji, wywiady.</p>	<p>GOPS we współpracy z innymi podmiotami</p>	<p>2008-2013</p>	<p>120000,00</p>
<p>2.5. Zwiększenie zaangażowania osób niepełnosprawnych i starszych w życie społeczne.</p>	<p>Organizowanie dnia osoby niepełnosprawnej i chorej</p>	<p>1 dzień w każdym roku, 300 uczestników corocznie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wrażliwości na problemy osób niepełnosprawnych i chorych wśród mieszkańców Gminy – mierzony liczbą osób biorących udział w imprezie, • wzrost wiedzy na temat osób niepełnosprawnych i chorych wśród mieszkańców, • wzrost akceptacji osób niepełnosprawnych i chorych wśród mieszkańców Gminy. 	<p>Statystyki osób biorących udział w imprezie, obserwacja poziomu zaangażowania</p>	<p>GOPS we współpracy z Parafią w Czarni, SOSzW w Czarni, organizacjami pozarządowymi, Przychodnią Rodzina i stacją krwiodawstwa w Ostrołęce i innymi podmiotami</p>	<p>2008-2013</p>	<p>72 000,00</p>

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewidywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
3.1. W gminie opracowuje się i wdraża wysokiej jakości programy profilaktyczne dotyczące ograniczania zjawiska alkoholizmu i narkomanii. 3.3. Dzieci i młodzież mają ukształtowaną właściwą postawę wobec picia alkoholu.	Programy profilaktyczne w szkołach obejmujące dzieci i młodzież oraz nauczycieli i rodziców.	Corocznie 1 cykl zajęć dla uczniów klasy 5 szkoły podstawowej oraz dla uczniów klasy II gimnazjum. Kursy 16-godz. dla uczniów, 1 spotkanie dla nauczycieli i 1 dla rodziców w każdym cyklu.	<ul style="list-style-type: none"> • uczniowie posiadają wiedzę na temat mechanizmu uzależnienia i jego skutków -80% uczestników zajęć, • 50% uczniów-uczestników akceptuje normę niespożywania alkoholu przed 18r.ż. • 50% uczniów-uczestników potrafi odmówić, gdy jest namawiane do spożywania napojów alkoholowych lub sięgania po inne substancje psychoaktywne, • 90% nauczycieli i 50% rodziców-uczestników zajęć wie, jak postępować w sytuacji, gdy osoba niepełnoletnia sięga po substancje psychoaktywne. 	Wyniki ewaluacji w ramach programu profilaktycznego.	Szkoły we współpracy z GOPS i organizacjami pozarządowymi.	2009-2013	18 000,00
3.2. Członkowi rodziny osoby z problemem alkoholowym mają wiedzę i kompetencje dotyczące właściwego postępowania wobec tej osoby i ochrony siebie.	Warsztaty umiejętności postępowania wobec osoby uzależnionej od substancji psychoaktywnych dla kobiet.	3 cykle warsztatów 30-godzinnych w ciągu trwania całego programu, 60 uczestniczek	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie wiedzy i kompetencji kobiet uczestniczących w warsztatach w zakresie postępowania wobec domownika nadużywającego alkoholu lub sięgającego po narkotyki – deklarowane przez 90% uczestniczek, • uzyskanie wsparcia emocjonalnego przez 30% uczestniczek warsztatów, • polepszenie sytuacji domowej w rodzinach 25% uczestniczek, • podjęcie leczenia odwykowego przez 2 osoby należące do rodzin uczestniczek. 	Lista obecności na szkoleniu. Ankieta ewaluacyjna warsztatów. Wywiad z uczestniczkami pół roku po zakończeniu warsztatów.	Urząd Gminy w Czarni we współpracy z GOPS i organizacjami pozarządowymi	2008-2013 – termin dopasowany do pozyskanych środków	18 000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewi- dywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
3.2. Członkowi rodziny osoby z problemem alkoholowym mają wiedzę i kompetencje dotyczące właściwego postępowania wobec tej osoby i ochrony siebie. 5.1. Podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli.	W bibliotece udostępniane są publikacje oraz ulotki i broszury dotyczące tematyki rodzinnej, alkoholizmu, narkomanii i poszukiwania pracy oraz biblioteka promuje informacje o posiadaniu tych wydawnictw.	Biblioteka dysponuje aktualnymi publikacjami – łącznie 30 publikacji. Rocznie z publikacji korzysta 100 osób.	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie poziomu wiedzy na tematy dotyczące życia w rodzinie, uzależnieniom i ich profilaktyce, poszukiwaniu pracy, wychowaniu itp. wśród 300 osób. 	Dane statystyczne biblioteki. Rozmowy kierowane z czytelnikami.	Biblioteka w Czarni wraz z filią w Surowem we współpracy ze szkołami.	2007-2013	6 000,00
3.1. W gminie opracowuje się i wdraża wysokiej jakości programy profilaktyczne dotyczące ograniczania zjawiska alkoholizmu i narkomanii. 3.2. Członkowi rodziny osoby z problemem alkoholowym mają wiedzę i kompetencje dotyczące właściwego postępowania wobec tej osoby i ochrony siebie. 3.3. Dzieci i młodzież mają ukształtowaną właściwą postawę wobec picia alkoholu.	Organizacja dnia bez uzależnień – festynu dla całej społeczności (promowanie postawy trzeźwości, udostępnianie informacji)	1 dzień w każdym roku, 300 uczestników corocznie	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie wiedzy uczestników imprezy nt. problemu alkoholowego, • zwiększenie poczucia mieszkańców, że temat problemu alkoholowego w rodzinie nie jest tematem tabu. 	Statystyka dotycząca liczby uczestników i liczby osób, które wzięły materiały informacyjne lub skorzystały z konsultacji.	GOPS we współpracy z biblioteką, szkołami i UG Czarnia, a także innymi instytucjami i organizacjami	2009-2013	25 000,00
3.4. Osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny mają zapewnioną profesjonalną pomoc, w tym możliwość udziału w grupie samopomocowej. 4.1. Osoby doświadczające przemocy mają dostęp do profesjonalnej pomocy i zapewnione wsparcie w zmianie sytuacji życiowej. 4.2. Zmniejszenie zjawiska przemocy w szkole.	Zatrudnienie psychologa (terapeuty).	1 osoba zatrudniona na pół etatu pracuje na rzecz szkół i mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla mieszkańców z różnymi problemami, a także jako wsparcie dla szkół, uczniów i nauczycieli. 	Raport z pracy psychologa.	Urząd Gminy Czarnia we współpracy ze szkołami.	2009-2013	100000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewi- dywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
4.2. Zmniejszenie zjawiska przemocy w szkole. 5.1. Podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli.	Szkolenia i warsztaty dla nauczycieli.	<ul style="list-style-type: none"> • szkolenia – łącznie ok. 200 godzin dla wszystkich nauczycieli w gminie. • wsparcie udziału w szkoleniach zewnętrznych dla 10 nauczycieli. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost umiejętności pedagogicznych nauczycieli uczestniczących w szkoleniach i warsztatach – 90% uczestników. 	Listy obecności na szkoleniach. Ankiety ewaluacyjne.	Urząd Gminy w Czarni	Systematycznie w latach 2009-2013	90 000,00
5.1. Podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli.	Warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców	<ul style="list-style-type: none"> • 1 cykl warsztatów 40-stogodzinnych w roku • 16 rodziców uczestników rocznie 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost umiejętności wychowawczych u rodziców uczestniczących w warsztatach – 90% uczestników, • wzrost przekonania o byciu skutecznym rodzicem i podwyższenie poczucia własnej wartości – 80% uczestników, • polepszenie komunikacji pomiędzy dziećmi i rodzicami w 60% rodzin uczestników, • wzrost zainteresowania problemami dzieci i ich rozwiązywaniem u 40% uczestników. 	Lista obecności na szkoleniu. Ankieta ewaluacyjna warsztatów: ocena na początku i na zakończenie warsztatów.	Szkoły, GOPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi	2009-2013 – cyklicznie w każdym roku	8 000,00
6.1. Uczniowie chętnie uczęszczają na oferowane w gminie zajęcia dodatkowe. 6.4. Młodzież i dzieci mają zapewniony dostęp do rozwojowej oferty edukacyjno-społeczno-kulturalnej. 13.3. Szkoły oferują zajęcia informatyczne wysokiej jakości.	Organizacja atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych z wykorzystaniem nowoczesnych metod pracy z dziećmi i młodzieżą, w tym organizacja zajęć informatycznych.	Szkoły w Czarni i Surowem prowadzą co najmniej 2 rodzaje zajęć tematycznych pozalekcyjnych, łącznie w zajęciach uczestniczy co najmniej 60 osób	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost kompetencji młodzieży w pożądanym obszarach, takich jak postawa aktywna i przedsiębiorcza, zaangażowanie społeczne, umiejętność korzystania z nowoczesnych technik komunikacyjnych, poruszanie się po rynku pracy, umiejętność rozwiązywania problemów i praca metodą projektu, umiejętność uczenia się i współpraca w grupie, samorozwój i autoprezentacja – 60% uczestników zajęć, • rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży – 50% uczestników. 	Raporty z prowadzonych zajęć pozalekcyjnych z elementami wypowiedzi uczestników.	Szkoły we współpracy z biblioteką, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami.	2007-2013	200000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewidywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
6.1. Uczniowie chętnie uczęszczają na oferowane w gminie zajęcia dodatkowe. 6.4. Młodzież i dzieci mają zapewniony dostęp do rozwojowej oferty edukacyjno-społeczno-kulturalnej.	Organizacja zajęć edukacyjno-wypoczynkowych w okresie wakacyjnym i w czasie ferii	Cykl zajęć w każde ferie i wakacje dla grupy co najmniej 20 osób.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie motywacji do nauki i wzrost potencjału przyswajania wiedzy – ok. 50% uczestników, • rozszerzenie horyzontów, wzrost wiedzy i doświadczenia wśród 95% uczestników. • odpoczęcie i nabranie nowych sił przez dzieci i młodzież. 	Listy uczestników i ich wypowiedzi.	Biblioteka, szkoły i organizacje pozarządowe we współpracy z GOPS.	2008-2013	30 000,00
6.2. Stale podnosi się poziom nauczania w szkołach	Program podnoszenia jakości pracy szkół.	1 przeprowadzony program dla wszystkich szkół	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie jakości pracy szkół i wyników uczniów w nauce. 	Raport z przeprowadzenia programu i jego oceny.	Urząd Gminy w Czarni we współpracy ze szkołami.	2008-2013	100000,00
6.3. Coraz większy odsetek młodzieży podejmuje naukę w szkołach średnich kończących się maturą i kończy studia. 7.2. Ograniczanie skutków niskiego statusu materialnego rodzin.	Utworzenie funduszu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	Przyznawanie stypendium co najmniej 2 osobom rocznie. Minimalna kwota stypendium – 500zł.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie motywacji do podejmowania nauki w szkole średniej i studiowania wśród młodzieży – 2 osób rocznie, • umożliwienie podjęcia studiów, które byłyby poza zasięgiem ucznia, gdyby nie otrzymał stypendium – 1 osoba rocznie. 	Wywiad z osobami otrzymującymi stypendium	Urząd Gminy we współpracy z GOPS i organizacjami pozarządowymi	Tworzenie - 2008, pozyskiwanie środków i działanie – 2008-2013	30 000,00
6.4. Młodzież i dzieci mają zapewniony dostęp do rozwojowej oferty edukacyjno-społeczno-kulturalnej.	Prowadzenie zajęć dla dzieci w wieku od 3 do 5.	60% dzieci uczęszniczy w zajęciach o charakterze edukacji przedszkolnej (min. 6 godzin w tygodniu)	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu różnorodnych umiejętności dziecięcych, takich jak komunikacja, umiejętności manualne, umiejętność współdziałania w grupie, umiejętności matematyczne, wiedza o przyrodzie – 95% dzieci biorących udział w zajęciach, • lepsze przygotowanie do podjęcia edukacji szkolnej – 95% dzieci uczestniczących w zajęciach. 	Badania ewaluacyjne w ramach projektów gwarantujących prowadzenie zajęć	Organizacje pozarządowe we współpracy ze szkołami, urzędem i biblioteką.	2007-2013	330000,00
6.4. Młodzież i dzieci mają zapewniony dostęp do rozwojowej oferty edukacyjno-społeczno-kulturalnej. 7.2. Ograniczanie skutków niskiego statusu materialnego rodzin.	Organizacja 2-tygodniowego wyjazdu wakacyjnego dla dzieci i młodzieży z rodzin mało zamożnych.	Udział co najmniej 10 osób w każdym z wyjazdów organizowanych corocznie.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie motywacji do nauki i wzrost potencjału przyswajania wiedzy – 50%, • rozszerzenie horyzontów, wzrost wiedzy i doświadczenia wśród uczestników wyjazdów – 90%. • odpoczęcie i nabranie nowych sił przez dzieci i młodzież. 	Listy uczestników wyjazdów, wypowiedzi uczestników.	GOPS we współpracy ze szkołami i organizacjami pozarządowymi.	2008-2013	20 000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewidywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
6.4. Młodzież i dzieci, w tym dzieci w wieku przedszkolnym, mają zapewniony dostęp do rozwojowej oferty edukacyjno-społeczno-kulturalnej. 7.1. Ograniczanie zjawisk przyczyniających się do ubóstwa rodzin. 11.1. Ułatwienie dostępu do oferty społeczno-kulturalnej, w tym do zajęć rozwijających zainteresowania i podnoszących poziom kwalifikacji Ułatwienie dostępu do oferty społeczno-kulturalnej, w tym do zajęć rozwijających zainteresowania i podnoszących poziom kwalifikacji.	Treningi rozwoju osobistego dla młodzieży i dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> • 1 cykl zajęć dla grupy 20 dorosłych rocznie – 30h • 1 cykl zajęć dla 15-osobowej grupy młodzieży rocznie – 30h 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poczucia własnej wartości u 80% uczestników, • wzrost świadomości własnego potencjału u 70% uczestników, • wzrost umiejętności komunikacyjnych deklarowany przez 65% uczestników, • rozwój umiejętności stawiania wyznaczania sobie celów i ich realizacji u 50% uczestników. 	Lista obecności na szkoleniu. Ankieta ewaluacyjna warsztatów: ocena na początku i na zakończenie warsztatów.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi	2009-2013 – cyklicznie w każdym roku	16 000,00
7.2. Ograniczanie skutków niskiego statusu materialnego rodzin.	Prowadzenie programu dożywiania dzieci i młodzieży	Objęcie akcją dożywiania 300 osób rocznie.	<ul style="list-style-type: none"> • polepszenie sytuacji bytowej 300 osób, • częściowe zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych 50 osób. 	Listy osób korzystających z pomocy	GOPS we współpracy ze szkołami	2007-2013 – działanie stałe	420000,00
7.2. Ograniczanie zjawisk przyczyniających się do ubóstwa rodzin. 7.3. Zwiększenie wiedzy z zakresu efektywnego gospodarowania środkami finansowymi wśród mieszkańców.	Edukacja ekonomiczna i przedsiębiorczość dla młodzieży i dorosłych – zajęcia warsztatowe	Corocznie 1 cykl zajęć - 20 godzin, 25 uczestników	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy i umiejętności młodzieży w zakresie tworzenia własnej działalności gospodarczej i podejmowania inicjatyw ekonomicznych – 90% uczestników, • wzrost wiedzy w zakresie gospodarowania własnymi pieniędzmi, oszczędzania i zaciągania długów – 90% uczestników. • wzrost wiedzy i umiejętności w obszarze poszukiwania pracy i bycia efektywnym pracownikiem. 	Ankieta ewaluacyjna warsztatów.	Gimnazjum we współpracy z biblioteką i organizacjami pozarządowymi.	2008-2013	12 000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewidywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
8.1. Utrwalenie w świadomości społeczności dostępności miejsc publicznych (np. bibliotek, remiz).	Upowszechnienie informacji o dostępie do instytucji i pomieszczeń, godzinach otwarcia i ofercie.	Dotarcie z informacją do 80% mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie aktywności mieszkańców w korzystaniu z dostępnych pomieszczeń publicznych. 	Sprawozdania instytucji nt. wykorzystywania pomieszczeń.	Urząd Gminy w Czarni	2008-2010	500,00
10.3. W gminie funkcjonuje wzajemna pomoc poprzez zorganizowany wolontariat osób w różnym wieku	Organizacja wolontariatu młodzieżowego i osób dorosłych.	15 stałych wolontariuszy, 30 okresowych, 350 godzin wolontariatu rocznie.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie aktywności społecznej młodzieży i osób dorosłych – 25 osób rocznie, • zapewnienie pomocy osobom, które tego potrzebują. 	Umowy z wolontariuszami - wykaz	Biblioteka we współpracy ze szkołami, GOPS i organizacjami pozarządowymi	2008-2013	1 000,00
10.1. Mieszkańcy spotykają się na zebraniach wiejskich i wspólnie podejmują działania na rzecz rozwiązywania problemów swojej społeczności. 10.6. Mieszkańcy biorą udział w podejmowaniu ważnych dla gminy decyzji.	Organizowanie spotkań mieszkańców z przedstawicielami samorządu.	2 spotkania w każdej wsi sołectkiej w każdym roku.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zaangażowania mieszkańców w podejmowanie lokalnych decyzji i wzrost aktywności społecznej mieszkańców, • wzrost poczucia sprawczości wśród mieszkańców Gminy, • wzrost integracji społeczności, • zdynamizowanie rozwoju lokalnego, • wzrost wiedzy mieszkańców na temat zadań realizowanych w gminie. 	Wypowiedzi uczestników spotkań, listy obecności na spotkaniach.	Urząd Gminy w Czarni we współpracy z sołtysami i sołtyskami oraz Radami Sołectkimi.	2008-2013	2 000,00
10.1. Mieszkańcy spotykają się na zebraniach wiejskich i wspólnie podejmują działania na rzecz rozwiązywania problemów swojej społeczności. 10.5. Powstają organizacje pozarządowe zrzeszające mieszkańców wokół wspólnych celów. 10.6. Mieszkańcy biorą udział w podejmowaniu ważnych dla gminy decyzji.	Animowanie powstawania organizacji pozarządowych działających na rzecz konkretnych miejscowości	Powstanie stowarzyszeń mieszkańców w miejscowościach: Rutkowo, Surowe, Bandysie, Brzozowy Kąt, Czarnia.	<ul style="list-style-type: none"> • dynamizacja rozwoju lokalnego, • zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działania samopomocowe i rozwiązywanie lokalnych problemów. 	Liczba zarejestrowanych organizacji – dane zbierane przez pracownika Urzędu Gminy, listy członków organizacji	Urząd Gminy w Czarni, Rady sołectkie, współpraca z istniejącymi organizacjami pozarządowymi.	2007-2010	1 000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewidywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
10.2. W gminie działają kompetentni animatorzy. 10.4. Mieszkańcy angażują się w lokalne inicjatywy jako ich pomysłodawcy i realizatorzy.	Forum inicjatyw społecznych – „Co ciekawego można zrobić na wsi?”	1 forum w 2009 roku, drugie forum w 2012 roku.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie kompetencji mieszkańców, a wśród nich również lokalnych liderów i animatorów dotyczących rozwoju lokalnego, • rozwój bazy pomysłów na lokalne inicjatywy, • zwiększenie zaangażowania w kreowanie rozwoju Gminy przez mieszkańców. 	Lista uczestników forum, informacje zbierane przez UG dot. nowych lokalnych inicjatyw.	Urząd Gminy we współpracy z biblioteką, szkołami i organizacjami pozarządowymi.	2009, 2012	10 000,00
10.2. W gminie działają kompetentni liderzy i animatorzy. 10.4. Mieszkańcy angażują się w lokalne inicjatywy jako ich pomysłodawcy i realizatorzy.	Wyjazdy studyjne i szkolenia warsztatowe dla osób, które mają potencjał do bycia animatorami i liderami w życiu społecznym	1 szkolenie/ wyjazd na dwa lata dla grupy ok. 17 osób.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zaangażowania i pomysłowości mieszkańców w działaniach na rzecz rozwoju swoich miejscowości, • wzrost liczby osób zaangażowanych w lokalne inicjatywy, • zwiększenie integracji między mieszkańcami i motywacji do podejmowania wspólnych działań. 	Monitoring lokalnych inicjatyw – mapa aktywności. Lista osób, które wzięły udział wyjeździe studyjnym.	Urząd Gminy we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2009-2013	18 000,00
10.6. Mieszkańcy biorą udział w podejmowaniu ważnych dla gminy decyzji.	Konsultowanie z mieszkańcami projektu budżetu gminy przez radnych.	1 spotkanie w każdej miejscowości w każdym roku.	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie zaangażowania w kreowanie rozwoju Gminy przez mieszkańców. • zwiększenie wiedzy o zasadach funkcjonowania samorządu – 100 osób rocznie. 	Listy obecności na spotkaniach, wypowiedzi uczestników.	Urząd Gminy, Rada Gminy, we współpracy z sołtysami.	2008-2013	1 200,00
11.1. Ułatwienie dostępu do oferty społeczno-kulturalnej, w tym do zajęć rozwijających zainteresowania i podnoszących poziom kwalifikacji.	Organizacja spotkań wielotematycznych dla osób dorosłych (np. szkolenia, pokazy fotografii podróżniczej, wycieczki, spotkania z ciekawymi osobami, kluby tematyczne)	1 spotkanie w miesiącu, corocznie 150 uczestników	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie jakości życia osób dorosłych – 145 osób rocznie, • zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej – dla 150 osób rocznie, • zwiększenie integracji mieszkańców. 	Listy obecności na spotkaniach, obserwacje organizatorów.	Biblioteka we współpracy z organizacjami pozarządowymi	2008-2013	35 000,00

Cele	Zadanie/ projekt/ program	Efekty		Sposób mierzenia efektów / weryfikacja	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Przewidywane koszty (w zł)
		Produkty	Rezultaty i oddziaływania				
13.1. Mieszkańcy posiadają podstawowe kompetencje z zakresu korzystania z komputera i internetu oraz dążą do ich rozwijania.	Szkolenia komputerowe dla dorosłych	100-godzinny cykl szkoleń dla 250 osób	<ul style="list-style-type: none"> wzrost kompetencji 240 mieszkańców w zakresie korzystania z ITC, wzrost zainteresowania mieszkańców rozwijaniem swoich umiejętności komputerowych – 200 osób. 	Statystyki dotyczące udziału w szkoleniach, listy obecności, ankiety ewaluacyjne zajęć.	Urząd Gminy w Czarni we współpracy z organizacjami pozarządowymi	2008-2013	76 500,00
13.2. Mieszkańcy mają dostęp do Internetu i ułatwień rozwojowych, jakie on oferuje.	Tworzenie świetlic z dostępem do komputera i Internetu	Powstanie 2 nowych świetlic udostępniających Internet.	<ul style="list-style-type: none"> zmniejszenie poziomu wykluczenia cyfrowego, wzrost poziomu korzystania z możliwości rozwojowych i ułatwiających życie przez 300 mieszkańców rocznie dzięki korzystaniu z internetu. 	Dane ilościowe dotyczące powstania świetlic, listy użytkowników świetlic.	Ochotnicze Straże Pożarne, Gminna Biblioteka Publiczna oraz Urząd Gminy we współpracy z innymi podmiotami.	2008-2011	100000,00
14.1. Podnoszenie kompetencji i jakości pracy urzędników i pracowników jednostek organizacyjnych gminy	Szkolenia dla pracowników gminnych jednostek organizacyjnych i urzędu gminy	Co najmniej 3 szkolenia rocznie dla każdego z pracowników.	<ul style="list-style-type: none"> zwiększenie wiedzy i kompetencji pracowników urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych, poprawa samopoczucia, motywacji i inspiracji do pracy wśród osób biorących udział w szkoleniach. 	Dane statystyczne dotyczące udziału w szkoleniach, wypowiedzi uczestników.	Urząd Gminy i gminne jednostki organizacyjne	2007-2013	40 000,00
14.2. Systematycznie zwiększa się liczba spraw, które można załatwić przez Internet.	Prowadzenie strony internetowej jednostek gminnych, zamieszczanie formularzy i opisów spraw. Wprowadzenie elektronicznych usprawnień pracy.	Prowadzenie 1 strony internetowej. Zamieszczenie na niej informacji o wszystkich sprawach, które można załatwić w urzędzie i jednostkach podległych.	<ul style="list-style-type: none"> poprawa efektywności pracy urzędu i jednostek organizacyjnych gminy, poprawa wizerunku pracy jednostek Gminy Czarnia, ułatwienie załatwiania spraw dla mieszkańców i skrócenie czasu poświęcanego przez mieszkańców na załatwianie spraw urzędowych. 	Wydruki i statystyki ze strony internetowej. Wywiady z pentami.	Urząd Gminy i gminne jednostki organizacyjne	2008-2013	80 000,00

4. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ STRATEGII I PODMIOTY WSPIERAJĄCE

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację strategii i zaangażowanymi w jej wdrażanie są:

- Wójt Gminy wraz z Urzędem Gminy w Czarni,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Szkoły Podstawowe i Gimnazjum Publiczne,
- Ochotnicze Straże Pożarne,
- Biblioteka Publiczna w Czarni,
- organizacje pozarządowe,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy i inne.

5. WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Z uwagi na wagę zagadnień oraz długoletni okres realizacji strategii musi być ona na bieżąco monitorowana. Monitorowanie nie tylko zapewni sprawny i zgodny z harmonogramem postęp realizacji programu, ale również umożliwi ocenę zasadności przyjętych celów podstawowych oraz służących jej realizacji działań. Rzeczywistość społeczna jest obszarem, gdzie procesy zachodzą w sposób niezwykle dynamiczny i dlatego strategia musi mieć wbudowane mechanizmy pozwalające na ewaluację osiąganych wyników i korektę wyznaczonych zamierzeń.

Monitorowanie umożliwi zatem:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągania celów;
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji;
- dokonanie bieżących korekt i poprawek;
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych;
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Za proces ten będzie odpowiadał powołany przez Wójta Gminy Czarnia zarządzeniem Zespół Zadaniowy ds. wdrożenia, realizacji i monitorowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Zespół będzie spotykał się raz w roku, weryfikował proces wdrażania zapisów Strategii i przekazywał wójtowi raport z przeprowadzonej analizy i wnioski dotyczące proponowanych zmian Strategii. Informacje na temat realizacji działań zapisanych w Strategii będzie gromadził pracownik Urzędu Gminy zatrudniony

na stanowisku ds. pozyskiwania środków unijnych i krajowych, w oparciu o raporty jednostek i podmiotów, którym zostały przypisane zadania strategiczne.

6. FINANSOWANIE STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie – szacunkowy koszt wszystkich działań to łącznie 2 899 200zł, czyli ok. 183zł na każdego mieszkańca Gminy na każdy rok realizacji strategii (gdy nie wliczamy roku uchwalenia strategii). Przewiduje się następujące źródła finansowania proponowanych działań:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy finansowane z jej dochodów;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- możliwe do pozyskania środki funduszy krajowych (np. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych);
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (np. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Mazowieckiego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki),
- krajowe środki fundacji i stowarzyszeń pozyskiwane głównie przez współpracujące organizacje pozarządowe,
- udział w ogólnopolskich lub regionalnych programach.

Strategia będzie realizowana we współpracy z organizacjami pozarządowymi, które mają duże możliwości realizowania swoich przedsięwzięć przy współfinansowaniu z zewnątrz, np. z ogólnopolskich fundacji, ze źródeł europejskich, ze składek i wpłat 1%, z akcji organizowanych przez firmy. Gmina będzie również angażowała się w ogólnopolskie programy organizowane przez stowarzyszenia i fundacje, a także agendy rządowe.

7. OKRES REALIZACJI PROGRAMU

Strategia będzie realizowana w latach 2007 – 2013. Wybór tego okresu nie jest przypadkowy. Z jednej strony siedmioletni okres realizacji dla programów społecznych nie jest terminem długim, z drugiej zaś pokrywa się z przyjętym w Unii Europejskiej okresem budżetowania. Członkostwo Polski w strukturach Unii daje gminom niepowtarzalną szansę korzystania z różnych środków pomocowych, również w zakresie pomocy społecznej. Jednym z warunków uzyskania wsparcia jest posiadanie spójnej, całościowej wizji polityki społecznej gminy. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych odpowiada tym warunkom.

IX. ZAKOŃCZENIE

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Czarnia pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonego celu. Sukces jej realizacji zależy od wielu czynników, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Największym z zagrożeń jest zahamowanie rozwoju gospodarczego kraju i osłabienie tendencji wzrostowych. Wzrost poziomu dochodów ludności stanowić będzie najlepszą gwarancję rozwiązywania podstawowych problemów społecznych, jakimi są bezrobocie, ubóstwo i alkoholizm.

Realizacja strategii wymaga zaangażowania całej wspólnoty. Nie bez znaczenia jest również wsparcie instytucji pożytku publicznego, kościoła czy władz szczebla powiatowego i wojewódzkiego. Bardzo ważną rolę w procesie realizacji strategii ma Zespół Zadaniowy ds. wdrożenia, realizacji i monitorowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, który jako organ społecznej kontroli wdrażania strategii odpowiada za jej aktualizację i wyznaczanie celów i założeń.

Wdrożenie programu przyczyni się do znaczącego ograniczenia występujących na terenie gminy problemów społecznych. Jego efektem będzie znaczący wzrost poziomu życia obywateli oraz integracja lokalnej społeczności. Gminie zaś pozwoli na ograniczenie wydatków na szeroko rozumianą pomoc społeczną i skierowanie większej ilości środków na modernizację i rozwój.